ENSIMMÄISEN OIKEUSASTEEN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (kolmas jaosto)

30 päivänä marraskuuta 2009 *

Yhdistetyissä asioissa T-427/04 ja T-17/05,

Ranskan tasavalta, asiamiehinään aluksi G. de Bergues, R. Abraham ja S. Ramet, sittemmin de Bergues, Ramet ja E. Belliard ja tämän jälkeen de Bergues, Belliard ja A.-L. Vendrolini,

kantajana asiassa T-427/04,

France Télécom SA, kotipaikka Pariisi (Ranska), edustajinaan aluksi asianajajat A. Gosset-Grainville ja L. Godfroid, sittemmin Godfroid, asianajajat S. Hautbourg ja M. van der Woude,

kantajana asiassa T-17/05,

* Oikeudenkäyntikieli: ranska.

vastaan

Euroopan yhteisöjen komissio, asiamiehinään J. Buendía Sierra ja C. Giolito,

vastaajana,

joissa on kyse Ranskan France Télécomille myöntämästä valtiontuesta 2.8.2004 tehdyn komission päätöksen 2005/709/EY (EUVL 2005, L 269, s. 30) kumoamisvaatimuksesta,

EUROOPAN YHTEISÖJEN
ENSIMMÄISEN OIKEUSASTEEN TUOMIOISTUIN (kolmas jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja J. Azizi sekä tuomarit E. Cremona ja S. Frimodt Nielsen (esittelevä tuomari),

kirjaaja: hallintovirkamies C. Kristensen,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä ja 18.11.2008 pidetyssä istunnossa esitetyn,

on antanut seuraavan

tuomion

Asiaa koskevat oikeussäännöt

1. *Valtiontukeen sovellettavat säännöt*

1 EY 87 artiklan 1 kohdassa määrätään, että jollei EY:n perustamissopimuksessa toisin määrätä, jäsenvaltion myöntämä taikka valtion varoista muodossa tai toisessa myönnetty tuki, joka vääristää tai uhkaa vääristää kilpailua suosimalla jotakin yritystä tai tuotannonalaa, ei sovellu yhteismarkkinoille, siltä osin kuin se vaikuttaa jäsenvaltioiden väliseen kauppaan.

2 EY 88 artiklan 2 kohdassa määrätään, että jos Euroopan yhteisöjen komissio vaadittuaan niitä, joita asia koskee, esittämään huomautuksensa toteaa, että valtion myöntämä tai valtion varoista myönnetty tuki ei EY 87 artiklan mukaan sovellu yhteismarkkinoille taikka että tällaista tukea käytetään väärin, se tekee päätöksen siitä, että asianomaisen valtion on komission asettamassa määräajassa poistettava tuki tai muutettava sitä.

3 EY 88 artiklan 3 kohdassa määrätään seuraavaa:

”Komissiolle on annettava tieto tuen myöntämistä tai muuttamista koskevasta suunnitelmasta niin ajoissa, että se voi esittää huomautuksensa. Jos komissio katsoo, että tällainen suunnitelma ei [EY] 87 artiklan mukaan sovellu yhteismarkkinoille, se aloittaa 2 kohdassa tarkoitetun menettelyn viipymättä. Jäsenvaltio, jota asia koskee, ei saa toteuttaa ehdottamiaan toimenpiteitä, ennen kuin menettelyssä on annettu lopullinen päätös.”

4 Neuvosto antoi 22.3.1999 EY:n perustamissopimuksen 94 artiklan (josta on tullut EY 89 artikla) määräysten perusteella asetuksen (EY) N:o 659/1999 [EY 88] artiklan soveltamista koskevista yksityiskohtaisista säännöistä (EYVL L 83, s. 1).

5 Asetuksen N:o 659/1999 1 artiklassa esitetään seuraavat määritelmät:

”Tässä asetuksessa tarkoitetaan:

a) ’tuella’ toimenpiteitä, jotka täyttävät kaikki [EY 87] artiklan 1 kohdassa asetetut tunnusmerkit;

b) ’voimassa olevalla tuella’:

– –

iv) tukia, joiden voidaan tämän asetuksen 15 artiklan nojalla katsoa voimassa olevaksi tueksi;

– –

c) ’uudella tuella’ kaikkia tukia, eli tukiohjelmia ja yksittäisiä tukia, jotka eivät ole voimassa olevaa tukea – –

d) ’tukiohjelmalla’ säädöstä tai päätöstä, jonka perusteella yksittäisiä tukia voidaan myöntää yrityksille, jotka määritellään säädöksessä tai päätöksessä yleisesti ja käsitteellisesti ilman, että edellytetään muita täytäntöönpanotoimenpiteitä, sekä säädöstä tai päätöstä, jonka perusteella erityiseen hankkeeseen liittymätöntä tukea voidaan myöntää yhdelle tai useammalle yritykselle toistaiseksi ja/tai rajoittamaton määrä;

e) ’yksittäisellä tuella’ tukia, joita ei ole myönnetty tukiohjelman osana, sekä niitä tukiohjelman osana myönnettyjä tukia, joista on ilmoitettava;

f) ’sääntöjenvastaisella tuella’ uusia tukia, jotka on otettu käyttöön perustamissopimuksen [EY 88] artiklan 3 kohdan vastaisesti;

– –

h) ’asianomaisella osapuolella’ jäsenvaltiota, henkilöä, yritystä tai yritysten yhteenliittymää, jonka etuihin tuen myöntäminen voi vaikuttaa, erityisesti tuensaajaa, kilpailevia yrityksiä ja alan järjestöjä.”

6 Asetuksen N:o 659/1999 7 artiklan 2 kohdan, jota sovelletaan saman asetuksen 13 artiklan 1 kohdan nojalla sääntöjenvastaisiin tukiin, mukaan tällaisen tuen soveltumattomuus yhteismarkkinoille todetaan ”kielteisellä päätöksellä”, joka estää tuen toteuttamisen.

7 Asetuksen N:o 659/1999 14 artiklassa, joka koskee tuen takaisinperimistä, säädetään seuraavaa:

”1. Sääntöjenvastaista tukea koskevissa kielteisissä päätöksissä komissio päättää, että asianomaisen jäsenvaltion on toteutettava kaikki tarpeelliset toimenpiteet tuen perimiseksi takaisin tuensaajalta, jäljempänä ’takaisinperimistä koskeva päätös’. Komissio ei saa vaatia tuen takaisinperimistä, jos tämä olisi yhteisön lainsäädännön jonkin yleisen periaatteen vastaista.

2. Takaisinperimistä koskevan päätöksen nojalla takaisin perittävään tukeen lisätään korko, jonka suuruuden komissio vahvistaa. Korkoa maksetaan siitä päivästä alkaen, jolloin sääntöjenvastainen tuki on ollut tuensaajan käytössä, sen takaisinperimispäivään asti.

3. Takaisinperiminen on toteutettava viipymättä ja asianomaisen jäsenvaltion kansallisen lainsäädännön menettelyjen mukaisesti, jos ne mahdollistavat komission päätöksen välittömän ja tehokkaan täytäntöönpanon, sanotun kuitenkaan rajoittamatta Euroopan yhteisöjen tuomioistuimen [EY 242] artiklan nojalla antamien määräysten soveltamista. Tämän toteuttamiseksi, ja jos asia on jonkin kansallisen tuomioistuimen käsiteltävänä, asianomaisten jäsenvaltioiden on toteutettava kaikki oikeudellisissa järjestelmissään käytettävissä olevat tarpeelliset toimenpiteet, mukaan lukien tilapäiset toimet, sanotun kuitenkaan rajoittamatta yhteisön lainsäädännön soveltamista.”

8 Asetuksen N:o 659/1999 johdanto-osan 14 perustelukappaleessa on otettu huomioon tarve määrittää vanhentumisaika, jonka jälkeen tukea ei enää voida periä takaisin, ja siinä todetaan, että ”oikeusvarmuuden vuoksi on tarpeen säätää sääntöjenvastaisen tuen osalta kymmenen vuoden vanhentumisaika, minkä jälkeen takaisinperimistä ei voida määrätä”.

9 Asetuksen N:o 659/1999 15 artiklassa säädetään vanhentumisaikaa ja sen päättymisestä aiheutuvia seuraamuksia koskevista säännöistä seuraavaa:

”1. Komission toimivaltuuksiin periä tuki takaisin sovelletaan kymmenen vuoden vanhentumisaikaa.

2. Vanhentumisaika alkaa päivästä, jona sääntöjenvastainen tuki on myönnetty tuen saajalle joko yksittäisenä tukena tai tukiohjelmaan kuuluvana tukena. Sääntöjenvastaista tukea koskevat komission toimet tai jäsenvaltion komission pyynnöstä toteuttamat toimet keskeyttävät vanhentumisajan. Vanhentumisaika alkaa uudelleen kunkin keskeytyksen jälkeen. Vanhentumisaikaa laskettaessa ei oteta huomioon aikaa, jona komission päätös on Euroopan yhteisöjen tuomioistuimen käsiteltävänä.

3. Tuki, jonka osalta vanhentumisaika on kulunut umpeen, katsotaan voimassa olevaksi tueksi.”

2. *Komission päätösten tekemistä koskevat säännöt*

10 EY 219 artiklassa vahvistetaan komission päätöksenteossa noudatettavat säännöt. Siinä määrätään seuraavaa:

”Komissio tekee ratkaisunsa [EY] 213 artiklassa mainitun jäsenmääränsä enemmistöllä.

Komissio on päätösvaltainen vain, kun sen työjärjestyksessä määrätty määrä jäseniä on läsnä.”

11 Nyt esillä olevassa asiassa sovellettavan komission työjärjestyksen (EYVL 2000, L 308, s. 26) 1 artiklassa määrätään seuraavaa:

”Komissio toimii kollegiona tämän työjärjestyksen mukaisesti ja puheenjohtajansa määrittelemiä poliittisia suuntaviivoja noudattaen.”

12 Komission työjärjestyksen 4 artiklassa täsmennetään seuraavaa:

”Komissio tekee päätöksensä

a) kokouksessa

tai – –

c) valtuutusmenettelyllä 13 artiklan säännösten mukaisesti – –”

13 Komission työjärjestyksen 13 artiklan toisessa kohdassa määrätään seuraavaa:

”Komissio voi – – puheenjohtajan suostumuksella antaa yhden tai useamman jäsenensä tehtäväksi vahvistaa säädöksen tai muille toimielimille esitettävän ehdotuksen lopullisen tekstin, jonka asiasisällön se on hyväksynyt käsittelyssään.”

Tosiseikat

1. *France Télécomin perustaminen*

14 Kantaja France Télécom SA on Ranskan lainsäädännön mukaisesti perustettu osakeyhtiö, jonka yhtiöjärjestyksen mukainen toimiala on kaikista kotimaan sisäisistä ja kansainvälisistä sähköisistä viestintäpalveluista huolehtiminen, julkiseen palveluun liittyvien tehtävien hoitaminen sekä erityisesti julkisten teleyleispalvelujen ja pakollisten palvelujen tarjoaminen tarvittaessa, kaikkien yleisölle avoimien sähköisten viestintäverkkojen perustaminen, kehittäminen ja hyödyntäminen sekä kaikkien radiolähetystoiminnan ja televisiotoiminnan verkkojen tai multimediaverkkojen perustaminen ja hyödyntäminen.

15 France Télécomin toiminta kuului vuoteen 1990 asti postista ja televiestinnästä (PTT) vastaavan Ranskan ministeriön erään osaston alaisuuteen. France Télécom perustettiin posti- ja telelaitoksen julkisten palvelujen järjestämisestä 2.7.1990 annetulla lailla 90-568 (JORF 8.7.1990, s. 8069) erityiseksi julkisoikeudelliseksi oikeushenkilöksi 1.1.1991 alkaen. Kansallisesta yrityksestä France Télécomista 26.7.1996 annetulla lailla 96-660 (JORF 27.7.1996, s. 11398) France Télécomista tuli 31.12.1998 kansallinen yritys, jonka osakepääomasta yli puolet oli suoraan tai välillisesti valtion omistuksessa käsiteltävänä olevan oikeusriidan taustalla olevien tosiseikkojen tapahtuma-aikaan. France Télécomiin sovellettiin siten lakia 90-568 sekä osakeyhtiöihin sovellettavia sääntöjä siltä osin kuin ne eivät olleet ristiriidassa edellä mainitun lain kanssa.

2. *France Télécomin elinkeinoverovelvollisuus*

Yleinen elinkeinoverojärjestelmä

16 Yrityksen käyttöomaisuuden ja sen maksamien palkkojen perusteella määräytyvä elinkeinovero (taxe professionnelle, jäljempänä elinkeinovero) on paikallisvero, jota koskevista säännöistä säädetään lailla ja jota koskevat säännöt on kodifioitu yleiseen verokoodeksiin.

17 Yleisen verokoodeksin 1447 §:n I momentin ja 1478 §:n I momentin mukaan varsinaista itsenäistä ammattitoimintaa tammikuun 1. päivänä harjoittavien luonnollisten henkilöiden tai oikeushenkilöiden on maksettava elinkeinoveroa kultakin vuodelta.

18 Yleisen verokoodeksin 1448 §:n nojalla elinkeinovero vahvistetaan verovelvollisten maksukykyisyyden perusteella ja arvioidaan taloudellisin perustein verovelvollisten veronsaajayhteisön alueella harjoittaman toiminnan laajuuden perusteella.

19 Tästä seuraa, että elinkeinovero on vero, jonka peruste ei määräydy yrityksen toiminnasta saadun voiton perusteella vaan, käsiteltävänä olevan oikeusriidan taustalla olevien tosiseikkojen tapahtuma-aikaan, maksuvelvollisen jokaisessa kunnassa, jossa paikallisveroa kannetaan, hyödyntämien tuotannontekijöiden – pääoman ja työn – arvon osan perusteella.

20 Näin ollen yleisen verokoodeksin 1467 §:n 1 momentin nojalla, sellaisena kuin se oli voimassa, kun vuosien 1994–2002 verotus vahvistettiin, yhtiöverovelvollisten oikeushenkilöiden tapauksessa elinkeinoveron peruste koostui yhtäältä aineellisista hyödyk-

keistä, joita maksuvelvollinen oli hyödyntänyt ammatillista toimintaansa varten viiteajanjaksolla, ja toisaalta osasta viiteajanjaksolla maksettuja palkkoja.

21 Yleisen verokoodeksin 1467 A §:n nojalla edellä 20 kohdassa mainittu viiteajanjakso on toiseksi viimeinen vuosi ennen verotusvuotta silloin, kun tilikausi on kalenterivuosi, ja muussa tapauksessa toiseksi viimeisenä vuonna ennen verotusvuotta päättynyt tilikausi.

22 Yleisen verokoodeksin 1473 §:ssä täsmennetään, että elinkeinovero vahvistetaan kussakin kunnassa, jossa verovelvollinen omistaa toimitiloja tai maa-alueita, kunnassa sijaitsevien tai kuntaan yhteydessä olevien hyödykkeiden ja henkilöstölle maksettujen palkkojen perusteella.

23 Yleisen verokoodeksin 1477 §:n nojalla verovelvollisen on ilmoitettava veron perusteet.

24 Veron perusteeseen sovellettavista veroasteista päätetään vuosittain veronsaajayhteisöjen päättävien elinten, toisin sanoen lähinnä kunnanvaltuustojen, maakuntaneuvostojen ja alueneuvostojen, kokouksissa yleisen verokoodeksin 1636 B sexies §:ssä ja sitä seuraavissa pykälissä asetettujen edellytysten mukaisesti.

France Télécomiin sovellettavat säännöt

Yleisten oikeussääntöjen mukaisen verovelvollisuuden periaate

25 Lain 90-568, jolla perustettiin France Télécom (ks. edellä 15 kohta) ja La Poste (jäljempänä Ranskan postilaitos), IV luku sisältää verotusta koskevia erityissäännöksiä.

26 Kyseessä olevan lain 18 §:ssä säädetään, että 19 ja 21 §:ssä tarkoitettuja poikkeuksia lukuun ottamatta France Télécom on velvollinen maksamaan veroja ja maksuja yleisen verokoodeksin 1654 §:ssä säädettyjen edellytysten mukaisesti. Kyseessä olevan säännöksen tarkoituksena on periaatteessa velvoittaa France Télécom yleisten oikeussääntöjen mukaisesti maksamaan samoja veroja ja maksuja kuin vastaavaa toimintaa harjoittavat yksityisyrityksetkin.

Kiinteämääräinen maksu

27 Lain 90-568 19 §:ssä tehdään ensimmäinen väliaikainen poikkeus tähän periaatteeseen. Kyseessä olevan säännöksen, joka oli voimassa 1.1.1994 saakka, nojalla France Télécomin ei nimittäin tarvinnut maksaa muita veroja ja maksuja kuin ne, joista valtio tosiasiallisesti vastasi. Näin ollen France Télécomin ei tarvinnut maksaa sen paremmin yhtiöveroa kuin paikallisverojakaan, joihin elinkeinovero kuuluu. Yrityksen oli sen sijaan maksettava vuosilta 1991–1993 maksu, jonka määrä vahvistettiin vuosittain rahoitusta koskevassa laissa ja jonka perusta oli ennen nykyarvoon muuttamista sama kuin valtion talousarvioon liitetyn televiestintäalan vuoden 1989 talousarvion vapautettu saldo (jäljempänä kiinteämääräinen maksu).

Erityinen verotusjärjestelmä

28 Lain 90-568 21 §:ssä käsiteltiin France Télécomiin ja Ranskan postilaitokseen vuodesta 1994 lähtien sovellettavaa paikallisverojärjestelmää.

29 Lain 90-568 21 §:n I momentin säännöksistä johtui, että poikkeuksena yleisen verokoodeksin 1473 §:ään (ks. edellä 22 kohta) France Télécomia verotettiin vuodesta 1994 alkaen siinä paikassa, jossa sen päätoimipaikka sijaitsi.

30 Vero, jonka peruste laskettiin yleisessä verokoodeksissa säädettyjen yleisten sääntöjen mukaisesti (21 §:n I momentin 2 kohta), vahvistettiin soveltamalla kaikkien paikallisyhteisöjen edellisenä vuonna äänestämien verokantojen painotettua kansallista keskimääräistä verokantaa (21 §:n I momentin 4 kohta).

31 Tämän lisäksi France Télécomiin sovellettiin 8 prosentin verokannan sijasta 1,9 prosentin verokantaa hallintokulujen nimikkeellä eli valtion kantamaa lisäveroa, jolla korvattiin kuluja, jotka veroviranomaisille aiheutuivat elinkeinoveron määräämisestä ja sen kantamisesta paikallisyhteisöjen puolesta.

32 Verotulot oli tilitettävä valtiolle tai vuodelta 1994 suoritetun, kuluttajahintaindeksin vaihteluun vuosittain mukautetun maksun ylittävältä osalta kansalliselle elinkeinoveron tasausrahastolle (21 §:n I momentin 6 kohta).

33 Nämä elinkeinoveroa koskevat erityiset verotussäännöt (jäljempänä erityinen verotusjärjestelmä) oli koonnettu yleisen verokoodeksin 1635 sexies §:ään. Erityisen verotusjärjestelmän soveltamisen päättymispäivää ei ollut ennalta määrätty.

34 Vuoden 2003 talousarviosta 30.12.2002 annetun lain 2002-157529 §:llä lopetettiin kuitenkin France Télécomin osalta erityisen verotusjärjestelmän soveltaminen vuoden 2003 verotuksesta alkaen.

3. *Hallinnollinen menettely*

35 France Télécomiin ja Ranskan postilaitokseen sovellettavan elinkeinoveron sisällyttämistä uudelleen yleiseen verotusjärjestelmään puoltava paikallisyhteisöjen liitto (Association des collectivités territoriales pour le retour de la taxe professionnelle de France Télécom et de La Poste dans le droit commun) teki komissiolle 13.3.2001 kantelun, jonka mukaan erityinen verotusjärjestelmä oli yhteismarkkinoille soveltumatonta valtiontukea. Kantelija esitti perusteluksi lähinnä painotetun kansallisen keskimääräisen verokannan soveltamisesta joillekin kunnille aiheutuvat tulonmenetykset.

36 Kantelun johdosta komissio päätti 28.6.2001 aloittaa erityistä verotusjärjestelmää koskevan alustavan tutkintamenettelyn ja esitti Ranskan tasavallalle tietopyynnön aiheesta.

37 Ranskan tasavalta vastasi tietopyyntöön 26.9.2001 päivätyllä kirjeellä, jossa se ilmoitti, ettei erityinen verotusjärjestelmä ollut valtiontukea siksi, ettei siitä aiheutunut mitään etua France Télécomille eikä tulonmenetyksiä valtiolle.

38 Komissio teki 30.1.2003 päätöksen aloittaa EY 88 artiklan 2 kohdassa tarkoitettu muodollinen tutkintamenettely, joka koski France Télécomille vuosilta 1991–1993 myönnettyä vapautusta elinkeinoverosta ja erityistä verotusjärjestelmää (jäljempänä menettelyn aloittamisesta tehty päätös). Ranskan tasavallalle ilmoitettiin menettelyn aloittamisesta tehdystä päätöksestä 31.1.2003 päivätyllä kirjeellä. Ranskan viranomaisten pyynnöstä komissio antoi 7.3.2003 tiedoksi tästä päätöksestä tehdyn korjatun version. Komissio arvioi menettelyn aloittamisesta tehdyssä päätöksessä France

Télécomin saaneen noin yhden miljardin Ranskan frangin (FRF) suuruisen vuosittaisen edun vuodesta 1994 lähtien (päätöksen 73 ja 74 kohta). Menettelyn aloittamisesta tehty päätös julkaistiin 12.3.2003 (EUVL C 57, s. 5).

39 Ranskan tasavalta esitti 4.4.2003 ja 15.5.2003 huomautuksia menettelyn aloittamisesta tehdystä päätöksestä. Ranskan viranomaiset kiistivät erityisesti tuen määrää koskevan arvion ja väittivät, että France Télécomiin sovellettua erityistä verotusjärjestelmää oli tarkasteltava kokonaisuudessaan ja että komission toteuttamassa tarkastelussa oli näin ollen otettava huomioon France Télécomin vuosilta 1991–1993 maksaman kiinteämääräisen maksun määrä. Ranskan tasavalta katsoi lisäksi, että France Télécomiin sovellettu verotusjärjestelmä ei kokonaisuudessaan muodostanut vapautusta verosta vaan se oli verotusta, joka oli järjestetty erityissääntöjen mukaisesti ja jolla ei ollut mitään tekemistä valtiontuen kanssa. Ranskan viranomaiset esittivät kirjeissään myös alustavan simulaation (jäljempänä 15.5.2003 esitetty arvio), joka perustui tilastollisiin arvioihin ja jonka mukaan France Télécomia oli verotettu kaudella 1991–2002 liikaa ainakin 1,4 miljardin euron arvosta (ennen nykyarvoon muuttamista).

40 Komissio sai menettelyn aloittamisesta tehdyn päätöksen johdosta 21.3.–30.4.2003 huomautuksia 11 sellaiselta, jota asia koskee. France Télécom ei sen sijaan esittänyt tässä vaiheessa kirjallisia huomautuksia. Edellä mainitut huomautukset toimitettiin Ranskan tasavallalle 16.5.2003 päivätyllä kirjeellä. Ranskan viranomaiset esittivät niitä koskevat huomautuksensa 30.6. ja 29.7.2003 päivätyillä kirjeillä.

41 Komissio sai tämän jälkeen uusia tietoja usealta sellaiselta, jota asia koskee. Se pyysi Ranskan tasavallalta lisätietoja 11.9.2003 päivätyllä kirjeellä. Ranskan viranomaiset vastasivat tietopyyntöön 20.10.2003 päivätyllä kirjeellä. Uusi tietopyyntö toimitettiin Ranskan tasavallalle 11.11.2003 päivätyllä kirjeellä, johon vastattiin 4.12.2003 päivätyllä kirjeellä. Komissio esitti vielä yhden tietopyynnön 12.1.2004 päivätyllä kirjeellä.

42 Komission, Ranskan tasavallan ja France Télécomin edustajat tapasivat 22.1.2004 pidetyssä kokouksessa.

43 Ranskan tasavalta ilmoitti 26.1.2004 päivätyllä kirjeellä komissiolle, minkä verran elinkeinoveroa France Télécom oli tosiasiassa määrätty maksamaan vuodelta 2003. Määrä osoittautui niitä arvioita pienemmäksi, joiden perusteella 15.5.2003 esitetty arvio oli laskettu.

44 Komissio esitti Ranskan tasavallalle uuden tietopyynnön 2.2.2004 päivätyllä kirjeellä, johon tämä vastasi 16.2.2004 päivätyllä kirjeellä.

45 Kolmannet, joita asia koskee, esittivät uudet huomautuksensa 19.3.–26.5.2004. Huomautukset toimitettiin Ranskan tasavallalle 3.5. ja 14.6.2004 päivätyillä kirjeillä.

46 Komissio esitti 1.6.2004 Ranskan tasavallalle tietopyynnön, joka koski elinkeinoveron ja yhtiöveron lisäksi muita mahdollisia veroja, joiden maksamisesta France Télécom oli vapautettu vuosilta 1991–1993.

47 Komission, France Télécomin ja Ranskan tasavallan edustajien 16.6.2004 pitämässä kokouksessa Ranskan tasavallan edustajat esittivät alustavia vastauksia 1.6.2004 päivätyllä kirjeellä esitettyihin kysymyksiin.

48 France Télécom esitti huomautuksia 22.6.2004.

49 Komission, Ranskan tasavallan ja France Télécomin edustajat kokoontuivat 23.6.2004.

50 France Télécom esitti uusia kirjallisia huomautuksia 30.6. ja 2.7.2004.

51 Ranskan tasavalta toimitti 5.7.2004 lähetetyllä faksilla uuden simulaation France Télécomiin sovelletun verotusjärjestelmän taloudellisista vaikutuksista elinkeinoveroon vuosina 1991–2002 (jäljempänä 5.7.2004 esitetty arvio) ja painotti samalla, että kyseessä olevat arviot olivat likimääräisiä. Tästä uudesta arviosta, joka oli laskettu France Télécomille vuodelta 2003 tosiasiassa maksettavaksi määrätyn elinkeinoveron perusteella, kävi ilmi, että France Télécomia oli kyseisenä aikana verotettu liikaa yli 1,7 miljardin euron arvosta (ennen nykyarvoon muuttamista).

52 Ranskan tasavalta toimitti 13., 15., 16. ja 19.7.2004 kaksi selitystä ja lisätietoja, jotka koskivat lähinnä 5.7.2004 esitetyn arvion laadintamenetelmää.

4. *Riidanalainen päätös*

53 Komission jäsenten kollegio hyväksyi 19. ja 20.7.2004 pidetyssä 1667. kokouksessaan päätösluonnoksen, jossa todettiin France Télécomin saaneen valtiontukea kaudella 1994–2002 sovelletun erityisen verotusjärjestelmän muodossa (jäljempänä kyseessä oleva tuki) ja jolla valtuutettiin kilpailuasioista vastaava komission jäsen vahvistamaan puheenjohtajan suostumuksella päätöksen lopullinen teksti ranskan kielellä, joka on todistusvoimainen kieli, oikeudellisen ja kielellisen tarkastuksen jälkeen.

54 Komissio teki 2.8.2004 päätöksen K(2004) 3064 lopullinen valtiontuesta, jota Ranska on myöntänyt France Télécomille (jäljempänä riidanalainen päätös). Päätös annettiin tiedoksi Ranskan tasavallalle 3.8.2004. Ranskan tasavallalle tiedoksi annetun riidanalaisen päätöksen versio erosi tietyiltä osin siitä versiosta, jonka komission jäsenten kollegio oli hyväksynyt 20.7.2004.

55 France Télécom pyysi komissiolta 8.9.2004, että tämä toimittaisi sille riidanalaisesta päätöksestä tehdyn komission jäsenten kollegion hyväksymän luonnoksen sekä Ranskan tasavallalle toimitetun version kyseessä olevasta päätöksestä.

56 Komission pääsihteeristö ilmoitti 14.9.2004 päivätyllä kirjeellä vastaanottaneensa pyynnön ja ilmoitti France Télécomille samalla, että sille lähetettäisiin vastaus 15 työpäivän kuluessa Euroopan parlamentin, neuvoston ja komission asiakirjojen saamisesta yleisön tutustuttavaksi 30.5.2001 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 1049/2001 (EYVL L 145, s. 43) mukaisesti.

57 Komissio ei antanut vastausta, joten France Télécom teki 28.10.2004 asetuksen N:o 1049/2001 7 artiklan 4 kohdan nojalla uudistetun hakemuksen.

58 Pyydetyt asiakirjat toimitettiin France Télécomille 11.11.2004.

59 Komissio ilmoitti 19.1.2005 Ranskan tasavallalle oikaisusta, jolla se palautti 19. ja 20.7.2004 hyväksytyn sanamuodon.

60 Riidanalaisen päätöksen oikaistu versio julkaistiin 14.10.2005 Euroopan unionin virallisessa lehdessä viitteellä 2005/709/EY (EUVL, L 269, s. 30).

61 Komissio katsoi riidanalaisessa päätöksessä ensiksi, että kiinteämääräisen maksun, josta säädettiin kauden 1991–1993 osalta lain 90-568 19 §:ssä, voitiin katsoa korvaavan elinkeinoveron, joka olisi tavanomaisesti pitänyt maksaa kyseessä olevilta vuosilta. Näin ollen elinkeinoverosta vapauttaminen ei edellä mainitulla kaudella komission mielestä ollut valtiontukea (johdanto-osan 22–33 ja 53 perustelukappale).

62 Komissio arvioi sen sijaan, että kaudella 1994–2002 sovellettu erityinen verotusjärjestelmä oli valtiontukea, joka muodostui sen veron määrän, jota France Télécomin olisi pitänyt maksaa yleisten oikeussääntöjen mukaan, ja sen elinkeinoverona tosiasiassa maksamien maksujen määrän erotuksesta (jäljempänä ero verotuksessa). Tämä uusi tuki, jota oli myönnetty sääntöjenvastaisesti ja vastoin EY 88 artiklan 3 kohtaa, ei myöskään soveltunut yhteismarkkinoille. Näin ollen tuki oli perittävä takaisin (riidanalaisen päätöksen johdanto-osan 34–53 perustelukappale).

63 Komissio perusteli erityisen verotusjärjestelmän luokittelemista EY 87 artiklan 1 kohdassa tarkoitetuksi valtiontueksi seuraavalla tavalla.

64 Komissio esitti ensinnäkin syyt, joiden perusteella sen mielestä ei voitu hyväksyä Ranskan viranomaisten väitettä siitä, että France Télécomin kaudella 1991–1993 maksama kiinteämääräinen maksu olisi ollut suurempi kuin kaudelta 1994–2002 todettu etu (riidanalaisen päätöksen johdanto-osan 35–41 perustelukappale).

65 Komissio väitti aivan aluksi, että lailla 90-568 oli perustettu kaksi perättäistä ja erillistä verotusjärjestelmää: yhtäältä kaudella 1991–1993 sovellettu verovapausjärjestelmä, jossa kiinteämääräinen maksu korvasi yleisten oikeussääntöjen mukaisen verotuksen, johon kuuluu myös elinkeinovero, ja toisaalta alun perin vuodesta 1994 sovellettu erityinen poikkeusjärjestely, jonka tuloksena France Télécomilta ei ollut peritty riittävästi elinkeinoveroa ja jonka soveltaminen lopetettiin verotusvuodesta 2003 lähtien (riidanalaisen päätöksen johdanto-osan 36–38 perustelukappale).

66 Tämän jälkeen komissio totesi riidanalaisen päätöksen johdanto-osan 37 perustelukappaleessa, että oikeuskäytännön mukaan yritykselle annettua tukea ei voida korvata perimällä samalta yritykseltä erityismaksua (ks. asia 173/73, Italia v. komissio, tuomio 2.7.1974, Kok., s. 709, Kok. Ep., s. 323).

67 Näin ollen komissio katsoi, ettei se voinut hyväksyä, että France Télécomin eduksi kaudella 1994–2002 koitunut verotuksen ero korvattaisiin kaudella 1991–1993 maksetulla kiinteämääräisellä maksulla, jota ei ollut liitetty elinkeinoveroon erityisesti lailla 90-568 ja joka ei liittynyt siihen laskentamenetelmänsä perusteella (riidanalaisen päätöksen johdanto-osan 38 perustelukappale).

68 Komissio katsoi lisäksi, että kyseessä oleva kiinteämääräinen maksu muistutti pikemminkin osakekannan omistajalle maksettua osuutta tuloksesta kuin verotusta. Komissio saattoi kuitenkin poikkeuksellisesti hyväksyä tässä tilanteessa, että maksu korvasi France Télécomille kaudella 1991–1993 myönnetyn täydellisen vapautuksen elinkeinoverotuksesta. Oikeussääntöjen tavanomainen soveltaminen olisi komission mielestä voinut päinvastoin johtaa siihen, että verovapaus olisi luokiteltu valtiontueksi, jonka määrä olisi täytynyt lisätä sen verotuksen eron määrään, josta France Télécom oli hyötynyt vuodesta 1994 lähtien erityisen verotusjärjestelmän ansiosta (riidanalaisen päätöksen johdanto-osan 38 ja 39 perustelukappale).

69 Komissio katsoi lisäksi, että päättely, jonka mukaan France Télécomiin vuodesta 1994 sovellettu alhaisempi verotus olisi korvattavissa France Télécomin valtiolle kaudella 1991–1993 maksamilla maksuilla, edellyttäisi sitä, että France Télécomin vuosina

1991–1993 yleisiin oikeussääntöihin verrattuna maksama liika vero olisi luokiteltava uudelleen verohyvitykseksi, mikä ei ilmene laista 90-568. Tällainen jälkikäteen tapahtuva teoreettinen oikeuttamisperuste ei komission mielestä myöskään vastaa Ranskan verolainsäädännön tavanomaista soveltamista, vaan sen ainoana tarkoituksena olisi välttää France Télécomille myönnetyn valtiontuen takaisinperintä (riidanalaisen päätöksen johdanto-osan 40 perustelukappale).

70 Toiseksi komissio katsoi, että verotuksen ero oli France Télécomille sellaisista varoista myönnettyä etua, jotka olisi pitänyt sisällyttää valtion talousarvioon, ja että etu oli näin ollen valtiontukea (riidanalaisen päätöksen johdanto-osan 42 perustelukappale).

71 Kolmanneksi komissio totesi riidanalaisen päätöksen johdanto-osan 43 ja 44 perustelukappaleessa, ettei se voinut ottaa valtiontuen olemassaolon toteamista koskevan päätöksen tekovaiheessa huomioon Ranskan tasavallan väitettä, jonka mukaan France Télécomin saamaa nettoetua arvioitaessa olisi otettava huomioon yhtiöveron perusteiden kaventuminen, johon johti elinkeinoverona maksettavien määrien kasvaminen (asia T-459/93, Siemens v. komissio, tuomio 8.6.1995, Kok., s. II-1675).

72 Neljänneksi komissio hylkäsi Ranskan tasavallan esittämät väitteet siitä, että kyseessä olevaa tukea ei voitaisi periä takaisin asetuksen N:o 659/1999 15 artiklassa tarkoitettujen vanhentumisaikaa koskevien sääntöjen soveltamisen vuoksi, ja katsoi, että kyseessä oleva tuki ei ollut voimassa olevaa tukea vaan uutta tukea (riidanalaisen päätöksen johdanto-osan 45 perustelukappale).

73 Komissio totesi ensiksi, että asetuksen N:o 659/1999 15 artiklassa tarkoitetun vanhentumisajan päättymisen tarkoituksena ei ole tehdä uudesta tuesta voimassa olevaa tukea vaan ainoastaan estää se, että komissio määrää yli kymmenen vuotta ennen vanhentumisajan päättymistä myönnettyjen tukien takaisinperinnästä (riidanalaisen päätöksen johdanto-osan 46–48 perustelukappale).

74 Toiseksi komissio väitti, että lailla 90-568 oli perustettu tukijärjestelmä ja että mahdollinen vanheneminen koskisi ainoastaan kyseessä olevan järjestelmän puitteissa myönnettyjä tukia eikä itse tukijärjestelmää. Vanhentumisaika alkaisi siis kulua päivästä, jolloin kukin tuki tosiasiassa myönnettiin France Télécomille, eli joka vuosi elinkeinoveron maksamisajankohtana (riidanalaisen päätöksen johdanto-osan 49 perustelukappale).

75 Kolmanneksi komissio lisäsi, että vanhentumisaika oli keskeytynyt Ranskan tasavallalle 28.6.2001 esitetyn tietopyynnön vuoksi (riidanalaisen päätöksen johdanto-osan 50 perustelukappale).

76 Näin ollen komissio päätteli, että koska ensimmäinen valtiontueksi määritelty tuki oli myönnetty vuodeksi 1994 eli alle kymmenen vuotta ennen päivämäärää 28.6.2001, kyseessä oleva tuki oli perittävä takaisin kokonaisuudessaan (riidanalaisen päätöksen johdanto-osan 51 perustelukappale).

77 Viidenneksi komissio huomautti, etteivät Ranskan viranomaiset olleet esittäneet täsmällisiä perusteluja kyseessä olevan tuen soveltuvuudesta yhteismarkkinoille ja että sen mielestä ei ollut olemassa oikeudellista perustaa, jonka nojalla tuki olisi voitu julistaa soveltuvaksi yhteismarkkinoille (riidanalaisen päätöksen johdanto-osan 52 perustelukappale).

78 Näin ollen komissio päätteli riidanalaisen päätöksen johdanto-osan 53 perustelukappaleessa ensiksi, että kaudella 1991–1993 France Télécomiin sovellettu elinkeinoverojärjestelmä ei ollut valtiontukea, ja toiseksi erityisen verotusjärjestelmän ansiosta France Télécomin kaudella 1994–2002 saama verotuksen erosta koitunut etu oli yhteismarkkinoille soveltumatonta ja sääntöjenvastaisesti käyttöön otettua valtiontukea, joka oli näin ollen perittävä takaisin.

79 Komissio katsoi, että takaisin perittävää määrää ei kuitenkaan voitu määrittää tarkasti, koska Ranskan viranomaiset olivat toimittaneet hallinnollisessa menettelyssä hyvin erilaisia tietoja. Se arvioi, että takaisin perittävän tuen määrä oli ilman korkoja noin 798 miljoonaa–1,14 miljardia euroa (riidanalaisen päätöksen johdanto-osan 54–59 perustelukappale).

80 Komissio viittasi riidanalaisen päätöksen johdanto-osan 54 perustelukappaleessa verohallituksen Ranskan parlamentille marraskuussa 2001 antamaan kertomukseen, jonka mukaan ”France Télécomin verotuksen välitön normalisointi elinkeinoverotuksen osalta johtaisi verokannan säilyessä ennallaan siihen, että yrityksen verot lisääntyisivät lähes 198 miljoonaa euroa”.

81 Lisäksi komissio tukeutui 15.5.2003 esitettyyn arvioon, jonka tulokset esitetään riidanalaisen päätöksen johdanto-osan 54 perustelukappaleessa taulukon muodossa. Ranskan tasavallan toimittamien lukujen mukaan yleisten oikeussääntöjen mukainen France Télécomin yhteenlaskettu teoreettinen vero vuosilta 1994–2002 olisi ollut 8,362 miljardia euroa. Yrityksen tosiasiallisesti näiltä vuosilta erityisen verotusjärjestelmän mukaisesti maksamien verojen yhteismäärä olisi ollut 7,222 miljardia euroa. France Télécomin eduksi koitunut verotuksen eron suuruus kaudella 1994–2002 olisi siis 1,14 miljardia euroa.

82 Komissio ilmoitti lisäksi, että Ranskan viranomaiset olivat ilmoittaneet sille 29.1.2004 päivätyllä kirjeellä France Télécomin yleisten oikeussääntöjen mukaisesti maksamien verojen määrän vuodelta 2003 (773 miljoonaa euroa) ja vahvistaneet 15.5.2003 esitetyn arvion oikeellisuuden (riidanalaisen päätöksen johdanto-osan 55 perustelukappale). Komission mukaan Ranskan viranomaiset kiistivät näiden lukujen luotettavuuden vasta 16. ja 23.6.2003 pidetyissä kokouksissa (riidanalaisen päätöksen johdanto-osan 56 ja 57 perustelukappale).

83 Komission mukaan Ranskan viranomaiset esittivät uuden arvion 5.7.2004. Siinä tultiin erilaisiin tuloksiin, jotka on esitetty taulukon muodossa riidanalaisen päätöksen johdanto-osan 58 perustelukappaleessa. France Télécomin yhteenlaskettu yleisten

oikeussääntöjen mukainen teoreettinen vero vuosilta 1994–2002 supistui 8,02 miljardiin euroon. France Télécomin eduksi koitunut verotuksen eron suuruus kaudella 1994–2002 olisi siis 798 miljoonaa euroa.

84 Koska Ranskan tasavalta oli toimittanut hallinnollisen menettelyn aikana ristiriitaisia tietoja, komissio totesi, ettei se voinut määrittää tarkasti takaisin perittävää määrää, joka oli suuruudeltaan 798 miljoonaa–1,14 miljardia euroa korkoineen. Komission mukaan Ranskan viranomaisten oli rehdin yhteistyön velvoitteen mukaisesti määritettävä tarkasti takaisin perittävä määrä riidanalaisen päätöksen täytäntöönpanovaiheessa (riidanalaisen päätöksen johdanto-osan 59 ja 60 perustelukappale).

85 Edellä esitetyn perusteella riidanalaisen päätöksen päätösosassa todetaan seuraavaa:

”1 artikla

Valtiontuki, jota [Ranskan tasavalta] on myöntänyt sääntöjenvastaisesti [EY] 88 artiklan 3 kohtaa rikkoen France Télécomille yritykseen 1 päivästä tammikuuta 1994 31 päivään joulukuuta 2002 sovelletun elinkeinoverojärjestelmän kautta – – ei sovellu yhteismarkkinoille.

2 artikla

1. [Ranskan tasavallan] on toteutettava kaikki tarvittavat toimenpiteet 1 artiklassa tarkoitetun tuen perimiseksi takaisin France Télécomilta.

2. Tuki on perittävä takaisin viipymättä kansallisen oikeuden menettelyjen mukaisesti, jos niissä mahdollistetaan päätöksen välitön ja tehokas täytäntöönpano.

3. Takaisin perittävään tukeen sisällytetään korko alkaen siitä, kun tuki asetettiin tuensaajan käyttöön, tuen todelliseen takaisinperintään asti.

– –

3 artikla

[Ranskan tasavallan] on ilmoitettava komissiolle kahden kuukauden kuluessa tämän päätöksen tiedoksiantamisesta sen noudattamiseksi toteuttamansa toimenpiteet. [Ranskan tasavallan] on käytettävä toimenpiteistä ilmoittaessaan tämän päätöksen liitteenä olevaa lomaketta.

4 artikla

Tämä päätös on osoitettu Ranskan tasavallalle.”

86 Komissio nosti 25.10.2006 jäsenyysvelvoitteiden noudattamatta jättämistä koskevan kanteen, jolla se vaati yhteisöjen tuomioistuinta toteamaan, että Ranskan tasavalta ei ollut noudattanut tämän päätöksen 2 ja 3 artiklan, EY 249 artiklan neljännen kohdan eikä EY 10 artiklan mukaisia velvoitteitaan, koska se ei ollut pannut riidanalaista päätöstä täytäntöön asetetussa määräajassa.

87 Yhteisöjen tuomioistuin totesi asiassa C-441/06, komissio vastaan Ranska, 18.10.2007 antamassaan tuomiossa (Kok., s. I-8887) komission kanteen perustelluksi.

Asian käsittelyn vaiheet ja asianosaisten vaatimukset

88 Ranskan tasavalta nosti kanteen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen kirjaamoon 13.10.2004 toimittamallaan kannekirjelmällä, joka kirjattiin viitteellä T-427/04.

89 France Télécom nosti kanteen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen kirjaamoon 10.1.2005 toimittamallaan kannekirjelmällä, joka kirjattiin viitteellä T-17/05.

90 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen kirjaamoon 23.5.2008 saapuneeksi rekisteröidyllä kirjelmällä France Télécom pyysi asioiden T-427/04 ja T-17/05 yhdistämistä ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen työjärjestyksen 50 artiklan 1 kohdan nojalla suullista käsittelyä ja tuomion antamista varten.

91 Komissio esitti tätä hakemusta koskevat huomautuksensa 16.6.2008 ja Ranskan tasavalta 19.6.2008.

92 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen kolmannen jaoston puheenjohtajan 19.9.2008 antamalla määräyksellä asiat T-427/04 ja T-17/05 yhdistettiin työjärjestyksen 50 artiklan nojalla suullista käsittelyä ja tuomion antamista varten.

93 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin (kolmas jaosto) esitti esittelevän tuomarin kertomuksen perusteella asianosaisille kirjallisia kysymyksiä edellä 87 kohdassa mainitussa asiassa komissio vastaan Ranska annetun tuomion vaikutuksista nyt esillä olevien yhdistettyjen asioiden kannalta sekä asianosaisten tämän tuomion johdosta toteuttamista toimista ja päätti aloittaa suullisen käsittelyn.

94 Asianosaiset vastasivat ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen esittämiin kirjallisiin kysymyksiin niille asetetussa määräajassa. Ranskan tasavalta ilmoitti tässä yhteydessä nimenomaisesti, että se luopuu viidennestä kanneperusteestaan.

95 Asianosaisten suulliset lausumat ja niiden ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen esittämiin kysymyksiin antamat vastaukset kuultiin 18.11.2008 pidetyssä istunnossa.

96 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin (kolmas jaosto) aloitti 24.3.2009 antamallaan määräyksellä uudelleen suullisen käsittelyn esittääkseen kysymyksiä komissiolle ja

antaakseen kantajille mahdollisuuden esittää huomautuksensa komission vastauksista. Komissio ja France Télécom toimittivat vastauksensa ja huomautuksensa niille asetetussa määräajassa.

97 Ranskan tasavalta ja France Télécom vaativat, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin

– kumoaa riidanalaisen päätöksen

– velvoittaa komission korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

98 Komissio vaatii, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin

– hylkää kanteet perusteettomina

– velvoittaa kantajat korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

Oikeudellinen arviointi

1. *Yhteenveto kumoamisperusteista*

99 Ranskan tasavalta vetoaa kanteensa tueksi neljään kanneperusteeseen. Ensimmäisen kanneperusteen mukaan komissio on tehnyt ilmeisen arviointivirheen ja oikeudellisen virheen todetessaan, että vuosina 1994–2002 voimassa olleesta erityisestä verotusjärjestelmästä oli koitunut etua France Télécomille. Toisessa kanneperusteessaan Ranskan tasavalta väittää, että sen puolustautumisoikeuksia on loukattu. Kolmannessa kanneperusteessaan Ranskan tasavalta väittää, että riidanalaisella päätöksellä rikotaan asetuksen N:o 659/1999 15 artiklaa, koska päätöksessä määrätään kyseessä olevan tuen takaisinperinnästä. Neljäs kanneperuste, joka on esitetty toissijaisesti, liittyy siihen, että riidanalaisessa päätöksellä loukataan luottamuksensuojan periaatetta siltä osin kuin siinä määrätään kyseessä olevan tuen takaisinperinnästä.

100 France Télécom vetoaa kanteensa tueksi viiteen kanneperusteeseen. Ensimmäinen kanneperuste koskee sen puolustautumisoikeuksien loukkaamista. Toisessa kanneperusteessa, joka käsittää neljä osaa, France Télécom väittää, että komissio on tehnyt riidanalaisessa päätöksessä kolme ilmeistä arviointivirhettä ja yhden oikeudellisen virheen arvioidessaan, että France Télécom oli saanut etua. Kolmas kanneperuste koskee asetuksen N:o 659/1999 15 artiklan rikkomista. Neljäs kanneperuste, joka liittyy kyseessä olevan asetuksen 14 artiklan rikkomiseen, käsittää kaksi osaa. Ensimmäinen niistä perustuu luottamuksensuojan periaatteen loukkaamiseen siltä osin kuin takaisin perittäväksi määrätty toimi ei ollut valtiontukea, ja toinen liittyy oikeusvarmuuden periaatteen loukkaamiseen siltä osin kuin takaisin perittävän tuen määrää ei voida määrittää. Viidennessä kanneperusteessaan France Télécom väittää, että komission päätöksentekoa koskevia sääntöjä on rikottu siltä osin kuin kilpailusta vastaava komission jäsen oli tehnyt riidanalaiseen päätökseen muita kuin oikeinkirjoitukseen liittyviä tai kieliopillisia korjauksia sen jälkeen, kun komission kollegion jäsenet olivat hyväksyneet päätöksen.

101 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen mielestä on tarkoituksenmukaista tutkia ensiksi France Télécomin esittämä viides kanneperuste, joka liittyy komission päätöksentekoa koskevien sääntöjen rikkomiseen.

2. *Komission päätöksentekoa koskevien sääntöjen noudattaminen*

Asianosaisten lausumat

102 Viidennessä kanneperusteessaan France Télécom katsoo, että komissio on loukannut kollegisen päätöksenteon periaatetta, kun se on valtuuttanut kilpailuasioista vastaavan komission jäsenen suorittamaan riidanalaisen päätöksen lopullisen tekstin oikeudellisen ja kielellisen tarkastuksen ja kun se ei ole tarkastanut, kuinka tätä valtuutusta on noudatettu.

103 France Télécomin mielestä kollegisen päätöksenteon periaate, joka johtuu EY 219 artiklasta, perustuu komission jäsenten yhdenvertaisuuteen päätöksentekoon osallistumisessa. Näin ollen sen jälkeen, kun komission jäsenten kollegio on virallisesti hyväksynyt päätöksen sanamuodon, siihen voidaan tehdä ainoastaan oikeinkirjoitukseen liittyviä tai kieliopillisia korjauksia, kun taas kaikkien muiden muutosten tekeminen kuuluu yksinomaan kollegiolle (asia C-137/92 P, komissio v. BASF ym., tuomio 15.6.1994, Kok., s. I-2555, Kok. Ep., s. I-239, 68 kohta).

104 France Télécom väittää, ettei näitä sääntöjä ole nyt esillä olevassa asiassa noudatettu, sillä 20.7.2004 pidetyssä komission jäsenten kollegion 1667. kokouksessa hyväksytyn version ja Ranskan tasavallalle 3.8.2004 tiedoksi annetun version vertailusta ilmenee, että tekstiin on tehty kaksi merkittävää muutosta, jotka menevät huomattavasti pelkkiä oikeinkirjoitukseen liittyviä tai kieliopillisia korjauksia pidemmälle.

105 France Télécom huomauttaa ensinnäkin, että riidanalaisen päätöksen tiedoksi annetun version johdanto-osan 55 perustelukappale sisältää seuraavan virkkeen, joka ei sisältynyt kollegion hyväksymään versioon:

”Komissio panee merkille, että 29.1.2004 päivätyllä kirjeellä vahvistetaan 15.5.2003 päivätyssä kirjeessä kuvaillun arviointimenetelmän oikeellisuus.”

106 Toiseksi France Télécom katsoo, että kyseessä olevan tuen määrän vaihteluväliä kuvaava sana ”noin” on poistettu riidanalaisen päätöksen tiedoksi annetun version johdanto-osan 59 perustelukappaleesta.

107 France Télécomin mukaan nämä muutokset liittyvät kuitenkin riidanalaisen päätöksen perustaviin oikeudellisiin näkökohtiin, nimittäin sen arviointimenetelmän luotettavuuteen, jota komissio oli käyttänyt siitä huolimatta, että kollegio ei pitänyt mahdollisena määrittää lopullisesti tuen määrää tai edes sen vaihteluväliä. France Télécom toteaa suullisen käsittelyn uudelleen aloittamisen jälkeen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen esittämiin kirjallisiin kysymyksiin antamassaan vastauksessa, että kollegion kokouksessa tekstiin oli nimenomaisesti lisätty sana ”noin”. Sen sijaan riidanalaisen päätöksen hyväksytyn version johdanto-osan 55 perustelukappaleeseen lisätty virke, joka antaa ymmärtää, että Ranskan tasavalta oli tunnustanut France Télécomin saamaksi väitettyä etua koskevien arviointimenetelmien oikeellisuuden, on asiallisesti virheellinen eikä sisälly kollegion hyväksymään tekstiin. Näin ollen päätökseen tehdyillä muutoksilla muutetaan France Télécomin mielestä tekstin merkitystä ja loukataan tällä tavoin kollegisen päätöksenteon periaatetta.

108 France Télécom huomauttaa vastauksessaan, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen oikeuskäytännön nojalla komissio ei voi pelkällä taannehtivalla korjaamisella poistaa kanteen kohteena olevaa päätöstä rasittavaa olennaista virhettä kanteen nostamisen jälkeen.

109 Komissio väittää, että kollegion hyväksymän tekstin ja riidanalaisen päätöksen tiedoksi annetun version välisillä eroilla ei ole merkitystä siksi, että ne eivät muuta tekstin merkitystä. Oikaisu hyväksyttiin joka tapauksessa 19.1.2005 ja annettiin samana päivänä tiedoksi Ranskan tasavallalle, ja sillä muutettiin riidanalaisen päätöksen tiedoksi annettu versio vastaamaan komission jäsenten kollegion 1667. kokouksessaan hyväksymää päätösluonnosta.

110 Komissio selitti istunnossa komission jäsenten kollegion hyväksymän päätösluonnoksen ja Ranskan tasavallalle tiedoksi annetun version välisiä eroja sillä, että oikeudellinen ja kielellinen tarkastus, joka suoritettiin sen jälkeen, kun kollegion jäsenet olivat hyväksyneet luonnoksen, oli erehdyksessä tehty jollekin muulle kuin kollegion käsittelyssä olleelle tekstille.

111 Komissio huomauttaa suullisen käsittelyn uudelleen aloittamisen jälkeen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen esittämiin kirjallisiin kysymyksiin antamassaan vastauksessa ensinnäkin, että komission jäsenten kollegio hyväksyi 19. ja 20.7.2004 lähtökohtaisen tekstin ja valtuutti kilpailuasioista vastaavan komission jäsenen vahvistamaan puheenjohtajan suostumuksella riidanalaisen päätöksen lopullisen version ja hyväksymään sen.

112 Komissio väittää tämän jälkeen, että koska 19. ja 20.7.2004 pidetyssä kokouksessa hyväksytyn päätösluonnoksen ja riidanalaisen päätöksen 2.8.2004 hyväksytyn version väliset muodolliset erot eivät vaikuta tosiseikkoihin eivätkä oikeudelliseen päättelyyn, joihin riidanalainen päätös perustuu, kilpailuasioista vastaava komission jäsen ei ollut ylittänyt kollegion hänelle antamia valtuuksia.

113 Komissio toteaa lisäksi, että koska riidanalainen päätös sellaisena kuin se oli laadittu 2.8.2004, oli tehty lainmukaisesti, sen oikaiseminen ei ollut oikeudellisesti välttämä-

töntä. Komission mukaan se pystyi kuitenkin palauttamaan kollegion 20.7.2004 hyväksymän luonnostekstin ennalleen, kuten se mielestään oli tehnytkin 19.7.2005 tehdyllä oikaisulla, jolle kollegio oli antanut erillisen hyväksyntänsä.

Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta

114 On kiistatonta, että komission jäsenten kollegio hyväksyi 19. ja 20.7.2004 pitämässään kokouksessa perustellun päätösluonnoksen, jossa todettiin kyseessä olevan tuen sääntöjenvastaisuus ja soveltumattomuus yhteismarkkinoille ja määrättiin sen takaisinperinnästä. Kollegio valtuutti lisäksi kilpailusta vastaavan komission jäsenen laatimaan puheenjohtajan suostumuksella päätöksen lopullisen tekstin ranskan kielellä, joka oli todistusvoimainen kieli, oikeudellisen ja kielellisen tarkastuksen jälkeen. Tämän jälkeen riidanalainen päätös tehtiin 2.8.2004, ja se annettiin tiedoksi Ranskan tasavallalle 3.8.2004.

115 Kuten myös oikeudenkäyntiasiakirjoista käy ilmi, asianosaiset ovat samaa mieltä siitä, että Ranskan tasavallalle 3.8.2004 tiedoksi annetun riidanalaisen päätöksen versio erosi joiltakin osin 19. ja 20.7.2004 pidetyssä komission jäsenten kollegion kokouksessa hyväksytystä tekstistä. Kiistatonta on niin ikään se, että nämä erot korjattiin 19.1.2005 tehdyllä oikaisulla. Samana päivänä, eli nyt esillä olevien kanteiden nostamisen jälkeen, komissio antoi Ranskan tasavallalle tiedoksi riidanalaisen päätöksen konsolidoidun version, joka sisälsi korjaukset.

116 EY 219 artiklan nojalla komissio tekee ratkaisunsa jäsenmääränsä enemmistöllä. Näin vahvistettu kollegisen päätöksenteon periaate perustuu komission jäsenten tasa-arvoon päätöksentekoon osallistumisessa ja merkitsee, että ratkaisut tehdään yhdessä ja että kaikki kollegion jäsenet ovat kollektiivisesti poliittisessa vastuussa tehdyistä päätöksistä (asia 5/85, AKZO Chemie ja AKZO Chemie UK v. komissio, tuomio 23.9.1986, Kok., s. 2585, Kok. Ep., s. 741, 30 kohta).

117 Vaikka komissio voi kollegisen päätöksenteon periaatetta loukkaamatta valtuuttaa yhden jäsenistään tekemään hallinnollisia toimenpiteitä tai johtamiseen liittyviä toimenpiteitä (edellä kohdassa 116 mainittu asia AKZO Chemie ja AKZO Chemie UK v. komissio, tuomion 37 kohta), päätökset, joissa komissio ottaa kantaa valtiontuen olemassaoloon, tuen soveltuvuuteen yhteismarkkinoille ja tarpeeseen määrätä sen takaisinperinnästä, edellyttävät monimutkaisten tosiseikkoihin liittyvien ja oikeudellisten kysymysten tutkimista eikä niitä lähtökohtaisesti voida pitää hallinnollisina toimenpiteinä tai johtamiseen liittyvinä toimenpiteinä (ks. vastaavasti asia T-435/93, ASPEC ym. v. komissio, tuomio 27.4.1995, Kok., s. II-1281, 103–114 kohta). Tästä seuraa, että koska tällaisten päätösten, jotka on EY 253 artiklan nojalla perusteltava, päätösosa ja perustelut yhdessä muodostavat jakamattoman kokonaisuuden, kollegisen päätöksenteon periaatteen mukaisesti yksinomaan kollegion tehtävänä on hyväksyä samalla kertaa ne molemmat (ks. vastaavasti edellä 103 kohdassa mainittu asia komissio v. BASF ym., tuomion 66 ja 67 kohta).

118 Komission jäsenten kollegion tehtävänä on näin ollen lähtökohtaisesti hyväksyä valtiontuen olemassaoloa ja sen soveltumista yhteismarkkinoille koskevien päätösten lopulliset versiot. Kollegion hyväksynnän jälkeen tämän päätöksen tekstiin voidaan tehdä ainoastaan oikeinkirjoitukseen liittyviä tai kieliopillisia korjauksia, kun taas kaikkien muiden muutosten tekeminen kuuluu yksinomaan kollegiolle (ks. vastaavasti edellä 103 kohdassa mainittu asia komissio v. BASF ym., tuomion 68 kohta).

119 Ei voida kuitenkaan sulkea pois sitä mahdollisuutta, kuten komission työjärjestyksen, sellaisena kuin se oli voimassa riidanalaisen päätöksen tekemisen ajankohtana (EYVL 2000, L 308, s. 26), 13 artiklan toisessa kohdassa määrätään, että komission jäsenten kollegio antaa yhden tai useamman jäsenensä tehtäväksi vahvistaa sellaisen päätöksen lopullisen tekstin, jonka asiasisällön se on hyväksynyt käsittelyssään. Kun kollegio käyttää tällaista valtuutusta, yhteisöjen tuomioistuimien, joiden käsiteltäväksi kysymys tämän valtuutuksen lainmukaisuudesta on saatettu, tehtävänä on selvittää, voidaanko kollegion katsoa tehneen kyseessä olevan päätöksen kaikkien siihen sisältyvien tosiasioita koskevien ja oikeudellisten kysymysten osalta (ks. vastaavasti edellä 117 kohdassa mainittu asia ASPEC ym. v. komissio, tuomion 122 kohta).

120 Nyt esillä olevassa asiassa 19. ja 20.7.2004 pidetyn komission jäsenten kollegion 1667. kokouksen pöytäkirjasta käy ilmi, että kollegio hyväksyi päätöksen, joka koski kyseessä olevaa tukea ”sellaisena kuin se oli kuvattu asiakirjassa K(2004) 2651/12”, ja ”valtuutti [kilpailuasioista vastaavan komission jäsenen] vahvistamaan [puheenjohtajan suostumuksella] [päätöksen] lopullisen tekstin ranskan kielellä, joka on todistusvoimainen kieli, oikeudellisen ja kielellisen tarkastuksen jälkeen”. Riidanalaisen päätöksen versio, joka hyväksyttiin 2.8.2004 ja annettiin seuraavana päivänä tiedoksi Ranskan tasavallalle, erosi kuitenkin ainakin kahdessa kohdassa komission jäsenten kollegion hyväksymästä päätösluonnoksesta. Näin ollen on tarpeen selvittää, ovatko nämä erot luonteeltaan olennaisia, kuten France Télécom väittää, jolloin komission jäsenten kollegion ei voitaisi katsoa tehneen riidanalaista päätöstä kaikkien siihen sisältyvien tosiasioita koskevien ja oikeudellisten kysymysten osalta.

121 Yhtäältä riidanalaisen päätöksen, sellaisena kuin se tehtiin 2.8.2004, johdanto-osan 55 perustelukappaleen lopussa oli seuraava virke, joka ei sisältynyt komission jäsenten kollegion hyväksymään tekstiin:

”Komissio panee merkille, että 29.1.2004 päivätyllä kirjeellä vahvistetaan 15.5.2003 päivätyssä kirjeessä kuvaillun arviointimenetelmän oikeellisuus.”

122 Toisaalta komission jäsenten kollegion hyväksymän tekstin johdanto-osan 59 perustelukappaleeseen sisältynyt sana ”noin” virkkeessä ”[komissio] – – katsoo – – että [France Télécom] on saanut valtiontukea noin 798–1 140 miljoonaa [euroa]” oli poistettu riidanalaisen päätöksen 2.8.2004 hyväksytystä versiosta.

123 Aivan aluksi on tarpeen todeta, että riidanalaisen päätöksen 2.8.2004 hyväksytyn version ja komission jäsenten kollegion 26.7.2004 hyväksymän päätösluonnoksen väliset erot johtuvat, kuten komissio totesi istunnossa ja mitä tukevat komission istunnon jälkeen sille esitettyihin kysymyksiin antamien vastausten liitteenä toimittamat asiakirjat (ks. edellä 111 kohta), siitä, että kollegion käsittelyn jälkeen suoritettu oikeudellinen ja kielellinen tarkastus oli erehdyksessä tehty jollekin muulle kuin kollegion hyväksymälle tekstille. Komission jäsenten kollegion 1667. kokouksen pöytäkirjassa käytetystä sanamuodosta ilmenee kuitenkin, ettei kollegiolla ollut tarkoitusta vahvistaa riidanalaisen päätöksen lopullista tekstiä vaan että se antoi

kilpailuasioista vastaavan jäsenen tehtäväksi kyseessä olevan tekstin viimeistelyn komission puheenjohtajan suostumuksella.

124 Tässä yhteydessä on huomattava, että asiayhteydessä tarkasteltuna riidanalaisen päätöksen 2.8.2004 hyväksytyn version johdanto-osan 55 perustelukappaleen loppuun lisätty virke on pelkkä huomautus, jolla kehitellään edeltävään lauseeseen sisältyvää toteamusta siitä, että Ranskan viranomaiset olivat korostaneet, ”että tämän luvun soveltaminen edellisiin vuosiin vahvisti niiden kannan, koska siitä ilmenee, että [France Télécom] oli maksanut enemmän veroja kuin yleisten oikeussääntöjen mukaisessa verotuksessa”. Kyseessä olevan virkkeen lisääminen ei siis ollut olennaisesti muuttanut riidanalaisen päätöksen perusteluja sen paremmin tosiasiallisesti kuin oikeudellisesti.

125 Merkitystä ei ole myöskään sanan ”noin” poistamisella riidanalaisen päätöksen 2.8.2004 hyväksytyn version johdanto-osan 59 perustelukappaleesta. Yhteisöjen tuomioistuin on nimittäin todennut, että huolimatta siitä, että sana ”noin” sisältyy riidanalaisen päätöksen korjatun version johdanto-osan 59 perustelukappaleeseen, kyseessä olevassa artiklassa mainittua vähimmäismäärää on pidettävä takaisin perittävän tuen vähimmäismääränä. Tämän johdosta yhteisöjen tuomioistuin on hylännyt väitteen, jonka mukaan riidanalaisen päätöksen 59 perustelukappaleessa mainitut summat olivat ainoastaan ohjeellisia eivätkä oikeudellisesti sitovia (edellä 87 kohdassa mainittu asia komissio v. Ranska, tuomion 31, 33 ja 35 kohta).

126 Lisäksi France Télécom väittää komission vastauksista esittämissään huomautuksissa virheellisesti, että kollegio oli ”sisällyttänyt” sanan ”noin” hyväksymäänsä tekstiin. Tämä sana sisältyi nimittäin jo kollegiolle esitettyyn versioon, kuten käy ilmi asiakirjoista, jotka komissio toimitti ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen kysymysten johdosta.

127 Näin ollen sanaa ”noin” ei ollut poistettu riidanalaisen päätöksen hyväksytyn version johdanto-osan 59 perustelukappaleesta vastoin komission jäsenten kollegion nimenomaista tahtoa, eikä sanan poistaminen millään tavoin muuttanut riidanalaisen päätöksen perustelujen merkitystä.

128 Koska riidanalaisen päätöksen 2.8.2004 hyväksytyn version ja komission jäsenten kollegion 19. ja 20.7.2004 hyväksymän tekstin väliset muodolliset erot eivät muuttaneet riidanalaisen päätöksen merkitystä, kollegion voidaan siis katsoa vahvistaneen riidanalaisen päätöksen kaikkien siihen sisältyvien tosiasioita koskevien ja oikeudellisten kysymysten osalta (ks. vastaavasti edellä 117 kohdassa mainittu asia ASPEC ym. v. komissio, tuomion 122 kohta). Tästä seuraa, ettei France Télécomin ole perusteltua väittää, että puheenjohtajan suostumuksella toiminut kilpailusta vastaava komission jäsen olisi ylittänyt kollegion hänelle myöntämät valtuudet ja että riidanalainen päätös olisi näin ollen tehty vastoin kollegisen päätöksenteon periaatetta.

129 Näin ollen komissio saattoi, vaikka se ei siihen ollut velvoitettu, palauttaa 19. ja 20.7.2004 pidetyssä kollegion kokouksessa hyväksytyn lähtökohtaisen tekstin ennalleen komission jäsenten kollegion hyväksymällä oikaisulla, kuten se tekikin, ja antaa kyseessä olevat korjaukset sisältävän riidanalaisen päätöksen konsolidoidun version tiedoksi, vaikka kantajat olivatkin jo nostaneet kanteensa.

130 France Télécomin esittämä viides kanneperuste on tästä syystä hylättävä.

3. *Ranskan tasavallan puolustautumisoikeuksien kunnioittaminen*

Asianosaisten lausumat

131 Ranskan tasavalta väittää toisessa kanneperusteessaan, että komissio oli tehnyt riidanalaisen päätöksen vastoin kontradiktorisen menettelyn periaatetta ja Ranskan tasavallan puolustautumisoikeuksia loukaten.

132 Ranskan tasavalta muistuttaa, että vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan puolustautumisoikeuksien kunnioittaminen missä tahansa menettelyssä, jota käydään tiettyä henkilöä vastaan ja joka saattaa johtaa tälle vastaiseen toimeen, on yhteisön oikeuden perustavanlaatuinen periaate, ja se on varmistettava myös nimenomaisen sääntelyn puuttuessa. Tämän periaatteen mukaan henkilölle, jota vastaan komissio on aloittanut hallinnollisen menettelyn, on pitänyt antaa mahdollisuus tehokkaasti esittää näkemyksensä esiin tuotujen tosiseikkojen ja olosuhteiden sekä niiden asiakirjojen, joihin komissio perustaa väitteensä yhteisön oikeuden rikkomisesta, paikkansapitävyydestä ja merkityksestä (asia 40/85, Belgia v. komissio, tuomio 10.7.1986, Kok., s. 2321, 28 kohta).

133 Ranskan tasavalta väittää, että sen jälkeen, kun komissio oli menettelyn aloittamisesta tehdyssä päätöksessä todennut lain 90-568 18–21 §:llä perustetun järjestelmän olevan ”poikkeava verotusjärjestelmä”, se käytti perusteena kiinteämääräisen maksun osittain ei-verollista luonnetta hylätessään yhtäältä vuodesta 1991 vuoteen 1993 ulottuvan ajanjakson ja toisaalta vuodesta 1994 vuoteen 2002 ulottuvan ajanjakson välisen kompensaation. Väitettä, jonka mukaan kiinteämääräinen maksu muistutti osaksi osakekannan omistajalle maksettua osuutta tuloksesta, ei kuitenkaan Ranskan tasavallan mukaan esitetty hallinnollisessa menettelyssä, eikä se näin ollen voinut esittää huomautuksiaan kyseessä olevasta seikasta. Edellä mainittu väite muodostaa riidanalaisen päätöksen perustan, joten päätös on Ranskan tasavallan mielestä tämän vuoksi kumottava.

134 Ranskan tasavallan mukaan se, että se oli saanut hallinnollisen menettelyn aikana esittää huomautuksensa komission alustavasta kannasta, jonka mukaan kiinteämääräisen maksun voitiin katsoa olevan kokonaisuudessaan osuutta tuloksesta, ei riitä perusteeksi puolustautumisoikeuksia koskevan kanneperusteen hylkäämiseen yhtäältä siksi, että komissio ei todennut riidanalaisessa päätöksessään kyseisen maksun olevan osuutta tuloksesta – vaan katsoi, että se oli osaksi veroa ja osaksi osuutta liiketoiminnan tuloksesta – ja toisaalta siksi, että maksun luokittelemisella yhdistelmämaksuksi, mistä Ranskan tasavalta ei voinut esittää huomautuksiaan ennen riidanalaisen päätöksen tekemistä, oli ollut ratkaiseva vaikutus menettelyn tulokseen.

135 Komissio kiistää nämä väitteet.

Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta

136 Vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan puolustautumisoikeuksien kunnioittaminen missä tahansa menettelyssä, jota käydään tiettyä henkilöä vastaan ja joka saattaa johtaa tälle vastaiseen toimeen, on yhteisön oikeuden perustavanlaatuinen periaate. Tämä periaate edellyttää, että henkilölle, jota vastaan komissio on aloittanut hallinnollisen menettelyn, on annettu tämän menettelyn aikana mahdollisuus tehokkaasti esittää näkemyksensä esiin tuotujen tosiseikkojen ja olosuhteiden sekä niiden asiakirjojen, joihin komissio perustaa väitteensä yhteisön oikeuden rikkomisesta, paikkansapitävyydestä ja merkityksestä (edellä 132 kohdassa mainittu asia Belgia v. komissio, tuomion 28 kohta; asia T-65/96, Kish Glass v. komissio, tuomio 30.3.2000, Kok., s. II-1885, 32 kohta ja yhdistetyt asiat T-228/99 ja T-233/99, Westdeutsche Landesbank Girozentrale ja Land Nordrhein-Westfalen v. komissio, tuomio 6.3.2003, Kok., s. II-435, 121 kohta).

137 On kuitenkin muistettava, että komission on aloitettava muodollinen tutkintamenettely, jos sillä on alustavan tutkinnan päättyessä syytä epäillä vakavasti kyseisen toimenpiteen soveltuvuutta yhteismarkkinoille. Tästä seuraa, että komissiolla ei voi olla

velvollisuutta esittää täydellistä arviota kyseisestä toimenpiteestä tämän menettelyn aloittamista koskevassa tiedonannossaan. Sitä vastoin on välttämätöntä, että komissio määrittää riittävän tarkasti tutkintansa puitteet, jotta jäsenvaltio, jota vastaan menettely on aloitettu, voi esittää huomautuksensa kaikista niistä oikeudellisista seikoista ja tosiseikoista, jotka muodostavat perustelut lopulliselle päätökselle, jossa komissio toteaa, soveltuuko kyseessä oleva toimenpide yhteismarkkinoille (ks. vastaavasti ja analogisesti asia T-354/99, Kuwait Petroleum (Nederland) v. komissio, tuomio 31.5.2006, Kok., s. II-1475, 85 kohta).

138 Näin ollen pelkästään se, että komissio muutti riidanalaisessa päätöksessä kantaansa kiinteämääräisen maksun luonteesta, aiheuttaa sen, että Ranskan tasavallan puolustautumisoikeuksia olisi loukattu, vain siinä tapauksessa, että Ranskan viranomaiset eivät olisi saaneet mahdollisuutta menettelyn aloittamisesta tehtyyn päätökseen sisältyvien tietojen tai sittemmin hallinnollisen menettelyn kontradiktorisessa näkemystenvaihdossa annettujen tietojen vuoksi keskustella tehokkaasti kaikista riidanalaiseen päätökseen sisältyvistä tosiseikoista ja oikeudellisista seikoista. Sen sijaan riidanalaisen päätöksen ja menettelyn aloittamisesta tehdyn päätöksen väliset erot, jotka johtuivat siitä, että komissio hyväksyi kaikki tai osan Ranskan tasavallan esittämistä väitteistä, eivät aiheuta Ranskan tasavallan puolustautumisoikeuksien loukkausta.

139 On todettava, että kun komissio totesi menettelyn aloittamisesta tehdyn päätöksen johdanto-osan 63 perustelukappaleessa, että kiinteämääräinen maksu ”näyttäisi pikemminkin olevan maksu [France Télécomin] liiketoiminnan tuloksesta kuin erityinen keino periä [France Télécomilta] elinkeinoveromaksu”, se antoi Ranskan tasavallalle mahdollisuuden keskustella tämän maksun luonteesta hallinnollisen menettelyn aikana. Ranskan hallituksen istunnossa esittämistä väitteistä käy sitä paitsi ilmi, että menettelyssä käsiteltiin kysymystä siitä, voidaanko tapahtuneeksi väitetyllä liiallisella verotuksella, joka johtui tästä jäsenvaltion perimästä maksusta, kompensoida France Télécomille vuosilta 1991–1993 myönnettyä vapautusta elinkeinoverosta sekä verotuksen eroa, josta se hyötyi vuosina 1994–2002. Komissio oli kuitenkin menettelyn aloittamisesta tehdyssä päätöksessä nimenomaisesti todennut, ettei France Télécomin maksettavaksi vuosilta 1991–1993 kuulunutta elinkeinoveroa voitu kompensoida kiinteämääräisellä maksulla juuri siksi, että tämä maksu ei ollut veronluonteinen. Ranskan tasavalta pystyi näin ollen kiistämään sen luokittelun

oikeellisuuden, jota komissio tuolloin aikoi soveltaa kiinteämääräiseen maksuun, menettelyn aloittamisesta tehtyyn päätökseen sisältyvien tietojen avulla.

140 Näin ollen se, että komissio ilmaisi menettelyn aloittamisesta tehdyssä päätöksessä aikovansa kiistää kiinteämääräisen maksun veronluonteisuuden mutta muutti tämän jälkeen kantaansa riidanalaisessa päätöksessä, jossa se katsoi maksun olevan luonteeltaan osaksi veronluonteinen ja osaksi muu kuin veronluonteinen yhdistelmämaksu, ei tarkoita, että komissio olisi jättänyt noudattamatta velvoitettaan määrittää riittävän tarkasti tutkintansa puitteet, jotta Ranskan tasavalta voisi esittää kantansa kaikista riidanalaisen päätöksen perustelut muodostavista tosiseikoista ja oikeudellisista seikoista.

141 Kuten edellä juuri on todettu, on lisäksi niin, että koska komissio kiisti menettelyn aloittamisesta tehdyssä päätöksessä, että kiinteämääräistä maksua voitaisiin pitää verona, se arvioi aluksi, että tällä maksulla ei ensiarviolta voitaisi korvata vuosilta 1991–1993 maksettavaksi kertynyttä elinkeinoveroa ja että näin ollen täysi vapautus elinkeinoverosta, josta France Télécom oli mainittujen vuosien aikana hyötynyt, olisi todennäköisesti valtiontukea. Sen sijaan riidanalaisessa päätöksessä lopulta hyväksytty maksun yhdistelmäluonne johti siihen, että komissio myönsi, että France Télécomin maksettavaksi vuosilta 1991–1993 kertynyt elinkeinovero oli korvattu kiinteämääräisellä maksulla. Riidanalaisen päätöksen ja menettelyn aloittamisesta tehdyn päätöksen väliset erot johtuvat siis siitä, että Ranskan tasavallan hallinnollisen menettelyn aikana esittämät väitteet oli osittain hyväksytty, mikä ei tarkoita, että kyseessä olevan jäsenvaltion puolustautumisoikeuksia olisi loukattu.

142 Tästä seuraa, ettei Ranskan tasavallan ole perusteltua väittää, että sen puolustautumisoikeuksia olisi loukattu, ja näin ollen Ranskan tasavallan toinen kanneperuste on hylättävä.

4. *France Télécomin menettelyllisten oikeuksien kunnioittaminen*

Asianosaisten lausumat

143 France Télécom tunnustaa, ettei niillä osapuolilla, joita komission käynnistämä valtiontukimenettely koskee, ole samoja oikeuksia kuin päätöksen kohteena olevalla jäsenvaltiolla, mutta katsoo, että sen puolustautumisoikeuksia – joiden kunnioittaminen missä tahansa tiettyä henkilöä vastaan käydyssä menettelyssä, joka saattaa johtaa tälle vastaiseen toimeen, on yhteisön oikeuden perustavanlaatuinen periaate, joka on varmistettava myös sääntelyn puuttuessa – on loukattu.

144 France Télécom väittää ensimmäisessä kanneperusteessaan, ettei se pystynyt esittämään tehokkaasti huomautuksiaan kiinteämääräisen maksun yhdistelmäluonteesta, jota komissio käytti riidanalaisessa päätöksessään perusteena todetessaan kyseessä olevan tuen olemassaolon (riidanalaisen päätöksen johdanto-osan 31–33 perustelukappale). France Télécomin mielestä komissio ei ollut tätä aiemmin sen paremmin menettelyn aloittamisesta tehdyssä päätöksessä, myöhemmissä kirjelmissään kuin menettelyn aikana pidetyissä istunnoissakaan antanut ymmärtää, että se voisi pitää tätä maksua osittain veronluonteisena ja osittain osakkeenomistajalle maksettuna osuutena. Menettelyn aloittamisesta tehdyssä päätöksessä tämä maksu oli luokiteltu päinvastoin veronluonteiseksi, ja komissio katsoi sen johdosta, että lailla 90-568 oli perustettu kaudelle 1991–2002 yksi ainoa verotusjärjestelmä (menettelyn aloittamisesta tehdyn päätöksen johdanto-osan 33 perustelukappale). Riidanalainen päätös perustuu France Télécomin mielestä näin ollen sellaisiin tosiseikkoihin ja arviointeihin, joita koskevaa näkemystään sillä ei ollut mahdollisuutta esittää. Komissio ei näin ollen voi moittia France Télécomia siitä, ettei se esittänyt kirjallisia huomautuksiaan menettelyn aloittamisesta tehdystä päätöksestä, eikä kesäkuussa 2004 pidetyissä kokouksissa France Télécomin mielestä käsitelty kompensoimista vaan myönnetyksi väitetyn valtiontuen määrän laskemista.

145 Komissio kiistää nämä väitteet.

Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta

146 Vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan valtiontukia koskeva hallinnollinen menettely aloitetaan ainoastaan kyseistä jäsenvaltiota vastaan. Tuensaajana olevia yrityksiä pidetään tässä menettelyssä ainoastaan henkilöinä, joita asia koskee (ks. vastaavasti edellä 136 kohdassa mainitut yhdistetyt asiat Westdeutsche Landesbank Girozentrale ja Land Nordrhein-Westfalen v. komissio, tuomion 122 kohta ja edellä 137 kohdassa mainittu asia Kuwait Petroleum (Nederland) v. komissio, tuomion 80 kohta).

147 Tämän oikeuskäytännön mukaan niiden, joita asia koskee, tehtävänä on lähinnä toimia komission tiedonlähteenä EY 88 artiklan 2 kohdan nojalla aloitetussa hallinnollisessa menettelyssä. Näin ollen niillä, joita asia koskee, on ainoastaan oikeus osallistua hallinnolliseen menettelyyn siinä määrin kuin yksittäistapaukseen liittyvissä olosuhteissa on tarkoituksenmukaista, eivätkä ne suinkaan voi vaatia sellaisia puolustautumisoikeuksia, jotka on myönnetty niille henkilöille, joita vastaan menettelyä käydään (ks. 136 kohta edellä) (yhdistetyt asiat T-371/94 ja T-394/94, British Airways ym. v. komissio, tuomio 25.6.1998, Kok., s. II-2405, 59 ja 60 kohta ja edellä 136 kohdassa mainitut yhdistetyt asiat Westdeutsche Landesbank Girozentrale ja Land Nordrhein-Westfalen v. komissio, tuomion 125 kohta).

148 Oikeuskäytännössä todetaan lisäksi, että vaikka komissiolla ei voi olla velvollisuutta esittää täydellistä arviota kyseisestä tuesta tämän menettelyn aloittamista koskevassa tiedonannossaan, on sitä vastoin välttämätöntä, että se määrittää riittävän tarkasti tutkintansa puitteet, jotta niiden, joita asia koskee, oikeutta esittää huomautuksia ei tehtäisi tyhjäksi (edellä 137 kohdassa mainittu asia Kuwait Petroleum (Nederland) v. komissio, tuomion 85 kohta).

149 Niiden, joita asia koskee, oikeus tiedonsaantiin käsittää kuitenkin ainoastaan oikeuden tulla komission kuulemaksi. Sitä ei etenkään voi ulottaa koskemaan yleistä oikeutta esittää kanta kaikista muodollisen tutkintamenettelyn aikana esille tulleista seikoista,

jotka mahdollisesti ovat tärkeitä (ks. asia T-198/01 R, Technische Glaswerke Ilmenau v. komissio, määräys 4.4.2002, Kok., s. II-2153, 84 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

150 Kun otetaan huomioon nämä periaatteet, on todettava, että menettelyn aloittamisesta tehty päätös, jossa kyseessä oleva tuki nimenomaisesti yksilöitiin, julkaistiin Euroopan unionin virallisessa lehdessä (ks. edellä 38 kohta). Näin ollen France Télécomille oli riittävällä tavalla ilmoitettu tutkintamenettelyn aloittamisesta ja annettu mahdollisuus esittää kaikki tarpeellisina pitämänsä huomautukset.

151 Kun komissio ilmoitti menettelyn aloittamisesta tehdyssä päätöksessä aikovansa luokitella kiinteämääräisen maksun osuudeksi liiketoiminnan tuloksesta, se lisäksi antoi France Télécomille mahdollisuuden keskustella tehokkaasti kyseisen maksun luonteesta (ks. edellä 139 kohta).

152 Väite, joka perustuu esiintyväksi väitettyyn ristiriitaan yhtäältä menettelyn aloittamisesta tehdyn päätöksen 29 ja 33 kohdan ja toisaalta saman päätöksen 63 kohdan välillä, ei myöskään voi menestyä. Myönnettäköön, että vaikka komissio käytti menettelyn aloittamisesta tehdyn päätöksen 29 kohdassa ilmaisua ”yleisistä oikeussäännöistä poikkeava verojärjestelmä”, komission aikomus sulkea muodollisen tutkintamenettelyn aloittamisvaiheessa pois France Télécomin maksettavaksi vuosilta 1991–1993 kuuluneen elinkeinoveron kiinteämääräisellä maksulla kompensoimisen mahdollisuus, kävi selvästi ilmi päätöksestä kokonaisuudessaan. France Télécomille oli siis näin annettu mahdollisuus esittää haluamansa huomautukset tämän kompensoimisen hyväksymisen puolesta.

153 Tästä syystä France Télécomin ensimmäinen kanneperuste on hylättävä.

5. *Valtiontuen olemassaolo*

Asianosaisten lausumat

Verojärjestelmän yleiseen rakenteeseen liittyvien oikeuttamisperusteiden olemassaolo

154 France Télécom väittää toisen kanneperusteensa ensimmäisessä osassa, että erityinen verotusjärjestelmä oli perusteltu verojärjestelmän yleiseen rakenteeseen liittyvistä syistä ja että näin ollen kyseessä olevan toimenpiteen valikoivuutta koskeva edellytys ei täyty (yhdistetyt asiat T-346/99–T-348/99, Diputación Foral de Álava v. komissio, tuomio 23.10.2002, Kok., s. II-4259, 58 kohta). France Télécom katsoo, että valtiontukisääntöjen soveltamisesta yritysten välittömään verotukseen annetussa komission tiedonannossa, joka julkaistiin vuonna 1998 (EYVL C 384, s. 3), komissio oli nimittäin hyväksynyt, että toimenpiteitä, ”jotka ovat taloudellisen järkiperäisyytensä seurauksena tarpeellisia tai tarkoituksenmukaisia suhteessa verojärjestelmän tehokkuuteen”, ei välttämättä ole pidettävä valtiontukina.

155 Erityisen verotusjärjestelmän ainoana tavoitteena oli France Télécomin mielestä säilyttää tulotaso, jonka valtio sai PTT:n hallinnoinnista ennen muuttamista julkisoikeudelliseksi oikeushenkilöksi, ja välttää näiden varojen siirtyminen valtiolta paikallisyhteisöille siten, että otettiin huomioon kuntakohtaisen verotuksen käyttöönotossa jo vuodesta 1991 alkaen havaitut vaikeudet. Nämä toimenpiteet olivat siis France Télécomin mielestä perusteltuja verojärjestelmän yleisen rakenteen vuoksi, eivätkä ne olleet valtiontukea.

156 Komissio väittää, että sen selvittäminen, voidaanko erityisen verotusjärjestelmän kaltaisen valikoivan edun tarjoavaa toimenpidettä perustella järjestelmän luonteeseen tai rakenteeseen liittyvillä syillä, edellyttää, että tarkastellaan objektiivisesti Ranskan verojärjestelmää yleisesti ja erityisesti elinkeinoverojärjestelmää. Tässä yhteydessä todistustaakka on jäsenvaltiolla. Komissio tukeutuu tässä yhteydessä julkisasiamies Ruiz-Jarabo Colomerin asiassa C-6/97, Italia vastaan komissio, jossa annettiin tuomio 19.5.1999 (Kok., s. I-2981, I-2983), esittämään ratkaisuehdotukseen.

157 Ranskan tasavalta ei komission mielestä kuitenkaan väittänyt sen paremmin hallinnollisessa menettelyssä kuin ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa nostamassa kanteessakaan missään vaiheessa, että nyt esillä olevassa asiassa voisi olla olemassa sen kaltainen oikeuttamisperuste, jonka France Télécom esittää toisen kanneperusteensa ensimmäisessä osassa. Komissio ei puolestaan näe mitään syytä, jonka perusteella voitaisiin todeta, että France Télécomille myönnetty etuuskohtelu johtui jostakin Ranskan elinkeinoverojärjestelmään liittyvästä vaatimuksesta.

Kiinteämääräisen maksun luonne

158 Ranskan tasavalta väittää ensisijaisesti, samoin kuin France Télécom väittää toisen kanneperusteensa toisessa osassa, että maksu, jonka France Télécomin maksoi lain 90-568 18 ja 19 §:n nojalla vuosilta 1991–1993, oli täysin veronluonteinen.

159 Ranskan tasavalta ja France Télécom väittävät ensiksi, että lain 90-568 säännökset, jotka koskevat valtion yleiseen talousarvioon suoritettavaa maksua, joka France Télécomin oli maksettava vuosilta 1991–1993, toisin sanoen lain 90-568 18 ja 19 §, sisältyvät verotusta koskevaan IV lukuun ja että niillä oli tarkoituksena ainoastaan kerätä verotuloja, jotka olivat verrattavissa tuloihin, joita valtion talousarvioon kirjattiin PTT:n hallinnon ylijääminä ennen France Télécomin perustamista.

160 Ranskan tasavalta ja France Télécom viittaavat Ranskan kansalliskokouksen tuotantoa ja kauppaa käsittelevän valiokunnan esittelijän Fourrén 11.4.1990 laatimaan raporttiin nro 1229, joka koski lain 90-568 antamiseen johtanutta lakiesitystä. Sen mukaan lain 90-568 19 §:ssä tarkoitettu poikkeus yleisten oikeussääntöjen mukaiseen järjestelmään oli perusteltu, jotta valtion talousarvioon saataisiin erityisen veron avulla hankittua PTT:n hallinnon France Télécomin perustamiseen saakka maksaman maksun kaltaisia varoja. Tämän erityisen verotusjärjestelmän kesto oli lisäksi tarkoitus rajata tarvittavan pituiseksi, kun otetaan huomioon liikevaihdon ennakoitu kasvu, jotta France Télécomin yleisten oikeussääntöjen mukainen verotus tuottaisi erityistä maksua vastaavan määrän tuloja.

161 Lain 90-568 19 §:ssä tarkoitettu kiinteämääräinen maksu on siis komission ja France Télécomin mukaan veronluonteinen maksulla edellä mainitussa lakitekstissä olevan sijainnin ja sen tarkoituksen perusteella. Maksu korvaa niiden mielestä nimittäin kaikki ne verot, jotka France Télécomin olisi yleisten oikeussääntöjen mukaan pitänyt maksaa ilman kyseessä olevaa erityistä verotusjärjestelmää. Riidanalaisen päätöksen johdanto-osan 28, 29 ja 36 perustelukappaleessa komissio on sitä paitsi myöntänyt, että erityisellä maksulla ”on verotukselle tyypillisiä piirteitä”.

162 Ranskan tasavalta ja France Télécom moittivat tämän jälkeen sitä, että komissio luokitteli riidanalaisen päätöksen johdanto-osan 27 perustelukappaleessa maksun ”osuudeksi liiketoiminnan tuloksesta”.

163 Yhtäältä Ranskan tasavalta riitauttaa sen, että riidanalaisen päätöksen johdanto-osan 24 perustelukappaleessa tehty PTT:n vuosina 1989–1990 valtiolle maksamaa voittoa ja kiinteämääräistä maksua koskeva vertailu olisi paikkansa pitävä.

164 Ranskan tasavalta katsoo nimittäin, että PTT:n hallinnon saamien voittojen tulouttaminen valtion talousarvioon johtui kansallisista talousarviosäännöksistä, joiden mukaan valtion talousarvioon liitettyjen budjettien, kuten PTT:n budjetin, saldo viedään yleiseen talousarvioon, eikä sitä varten tarvita erillistä liikkeenjohdollista, kuten osingonjakoa koskevaa, päätöstä tai verotuspäätöstä. France Télécomin, joka on julkisoikeudellinen oikeushenkilö, jolla on oikeudellinen itsemääräämisvalta, tilannetta ei sen sijaan voida verrata edeltävään tilanteeseen, jossa PTT oli valtion liikelaitos.

165 Toisaalta Ranskan tasavalta katsoo, että kiinteämääräinen maksu on puhtaasti veronluonteinen, mikä sulkee pois sen mahdollisuuden, että kyseessä voisi olla edes osaksi osuus liiketoiminnan tuloksesta.

166 Ensinnäkin kyseessä olevan maksun taustalla oleva päätös on Ranskan tasavallan mielestä luonteeltaan lainsäädännöllinen, sillä verotusperiaatteesta säädetään lain 90-

568 19 §:ssä ja maksun määrä määritetään vuosittain talousarviolailla. Pelkästä osingonjaosta ei sen sijaan olisi pitänyt säätää lailla.

167 Toiseksi Ranskan tasavalta katsoo, että osingon tai liiketoiminnan tuloksen osuuden määrää ei olisi voitu määrittää ennen kuin tilivuoden tulos on tiedossa. Sen mielestä kiinteämääräisen maksun enimmäismäärä kuitenkin vahvistettiin heti lain 90-568 voimaan tullessa ja vuosien 1991–1993 talousarviolaeilla France Télécomin maksettavaksi määrätty määrä oli jokaisena vuonna sama kuin lain 90-568 19 §:ssä säädetty enimmäismäärä. Osingon määrä riippuu sitä vastoin tilikauden aikana tosiasiassa toteutuneesta tuloksesta.

168 Kolmanneksi Ranskan tasavalta katsoo, että kiinteämääräinen maksu kirjattiin France Télécomin kulutileille, mikä sopii yhteen maksun veronluonteisuuden kanssa. Osuuden maksu ei sen sijaan olisi vaikuttanut liiketoiminnan tulokseen, vaan se olisi vähentänyt omia varoja.

169 Neljänneksi Ranskan tasavalta katsoo, että kaudella 1994–1996, jonka aikana France Télécom muutettiin osakeyhtiöksi, yrityksen tulos (21,2 miljardia FRF) oli kaksinkertainen verrattuna kauteen 1991–1993 (10,1 miljardia FRF). France Télécom ei nimittäin tällä samalla kaudella 1994–1996 joutunut koskaan maksamaan osuuksia tuloksesta.

170 Viidenneksi Ranskan tasavalta katsoo, ettei komissio esittänyt vähäisintäkään tukea väitteelleen, joka sisältyy riidanalaisen päätöksen johdanto-osan 31 perustelukappaleeseen ja jonka mukaan erityinen maksu oli luonteeltaan yhdistelmämaksu eli osittain veronluonteinen maksu ja osittain valtio-omistajalle maksettu osuus.

171 Komission mukaan sillä kysymyksellä, onko kiinteämääräinen maksu veronluonteinen, ei ole merkitystä siksi, että kaudella 1994–2002 kunakin vuonna havaittua eroa verotuksessa ei voida kompensoida kiinteämääräisellä maksulla siinäkään tapauksessa,

että kyseinen maksu olisi veronluonteinen. Sen mielestä France Télécomin vuosilta 1991–1993 maksamat maksut nimittäin yhtäältä korvaavat kaikki ne verot, jotka France Télécomin olisi tavanomaisesti pitänyt maksaa, kun taas toisaalta niitä ei voida pitää ennakkoina elinkeinoveromaksuista, joita France Télécomin oli maksettava vuodesta 1994 lähtien.

172 Komissio väittää kiinteämääräisen maksun luonteesta, että se joka tapauksessa oli enintään osittain veronluonteinen, ja se kiistää kaikki kantajien tätä seikkaa koskevat väitteet.

France Télécomiin kaudella 1991–2002 sovelletun verotusjärjestelmän jakamaton luonne

173 Toiseksi Ranskan tasavalta väittää, kuten myös France Télécom toisen kanneperusteensa kolmannessa osassa, että France Télécomiin sovellettu ja lailla 90-568 perustettu erityinen verotusjärjestelmä oli luonteeltaan kattava ja että se käsitti koko kauden 1991–2002, eikä se ilmentänyt julkishallinnon halua myöntää France Télécomille minkäänlaista etua.

174 Ranskan tasavalta katsoo, että lailla 90-568 vahvistettiin nimittäin alusta pitäen yksi ainoa ja kattava verotusjärjestelmä, joka jakaantui ajallisesti kahteen osaan. Ensimmäisessä vaiheessa kaudella 1991–1993 vahvistettiin maksu, joka korvasi kaikki yleisten oikeussääntöjen mukaiset suorat verot, erityisesti elinkeinoveron, ja jonka ainoana tarkoituksena oli välttää valtion talousarviotulojen menetys. Toisessa vaiheessa kaudella 1994–2002, kuten Ranskan viranomaiset vahvistivat komission ensimmäiseen tietopyyntöön 26.9.2001 antamassaan vastauksessa (ks. edellä 37 kohta), France Télécomilta kannettiin elinkeinoveroa paikassa, jossa sen päätoimipaikka sijaitsi, ja verotuksen ainoana tarkoituksena oli välttää valtion talousarviotulojen siirtyminen niiden paikallisyhteisöjen talousarvioon, joiden alueella France Télécomilla oli

toimipisteitä, eikä millään tavalla edun myöntäminen France Télécomille. Lisäksi verotuksen erot kaudella 1994–2002 havaittiin Ranskan tasavallan mukaan vasta jälkikäteen.

175 Koska lailla 90-568 perustettiin yksi ainoa verotusjärjestelmä, elinkeinoveron kantamista France Télécomilta koskevat perättäiset tavat ovat Ranskan tasavallan mielestä luonteeltaan erottamattomat, minkä vuoksi niitä on näin ollen tarkasteltava suhteessa toisiinsa. Näin komissio juuri tekikin todetessaan menettelyn aloittamisesta tehdyssä päätöksessä, että viitatessaan ”järjestelmään” tai ”poikkeavaan järjestelmään” se tarkoittaa ”siirtymäkauden järjestelmää ja lopullista järjestelmää”. Ranskan tasavalta katsoo, että koska alkuperäisen järjestelmän olennaista sisältöä ei muutettu, nyt esillä olevan asian olosuhteet eroavat yhdistetyissä asioissa T-195/01 ja T-207/01, Government of Gibraltar vastaan komissio (tuomio 30.4.2002, Kok., s. II-2309, 111 kohta), annetun tuomion asiayhteydestä.

176 Komissio katsoo, että kysymyksellä siitä, onko France Télécomiin sovellettu yhtä ainoaa verotusjärjestelmää, joka on toteutettu kahdessa vaiheessa, vai kahta perättäistä ja erillistä järjestelmää, ei ole merkitystä, koska on kiistatonta, että vuosina 1991–1993 sovelletut säännöt erosivat vuosina 1994–2002 sovelletuista säännöistä ja Ranskan tasavallan ehdottamaa kompensointia ei voida hyväksyä missään tapauksessa, vaikka kyseessä olisi yksi järjestelmä.

Kompensaation välttämättömyys

177 Kolmanneksi Ranskan tasavalta katsoo, kuten myös France Télécom väittää toisen kanneperusteensa neljännessä osassa, että komission olisi pitänyt hyväksyä France Télécomiin vuosina 1991–1993 kohdistuneen liiallisen verotuksen kompensoiminen sen hyväksi vuosina 1994–2002 koituneella verotuksen erolla.

178 Ranskan tasavalta ja France Télécom riitauttavat ensinnäkin komission riidanalaisen päätöksen johdanto-osan 38 ja 41 perustelukappaleessa esittämät perusteet sille, miksi se ei hyväksynyt France Télécomin vuosina 1991–1993 kohdistuneen liiallisen verotuksen kompensoimista sen hyväksi vuosina 1994–2002 koituneella verotuksen erolla. France Télécom väittää, että komission viittauksella edellä 156 kohdassa mainitussa asiassa Italia vastaan komissio 19.5.1999 annettuun tuomioon ja 11.12.2001 tehtyyn komission päätökseen 2002/581/EY valtiontukiohjelmasta, jonka Italia on toteuttanut pankkien hyväksi (EYVL 2002, L 184, s. 27), ei ole merkitystä siksi, että nyt esillä olevassa asiassa kiinteämääräinen maksu oli luonteeltaan samanlainen kuin elinkeinovero, jota se maksoi vuosilta 1994–2002, ja siksi, että nämä toimenpiteet otettiin käyttöön samalla lailla.

179 Tämän lisäksi Ranskan tasavalta ja France Télécom toteavat, että komissio itse myönsi menettelyn aloittamisesta tehdyn päätöksen johdanto-osan 28, 33 ja 116 perustelukappaleessa, että lailla 90-568 oli perustettu yksi ainoa ”poikkeava” järjestelmä, jolla se itse täsmensi tarkoittavansa yhtä aikaa ”siirtymäkauden” järjestelmää eli kiinteämääräistä maksua koskevia järjestelyjä ja ”lopullista” järjestelmää eli erityistä verotusjärjestelmää.

180 Toiseksi Ranskan viranomaiset ja France Télécom väittävät, että komissio oli velvollinen laatimaan kattavan analyysin valtiontukea mahdollisesti olevan toimenpiteen vaikutuksista.

181 Ranskan tasavalta ja France Télécom huomauttavat aluksi, että komissio on jo hyväksynyt monivuotisen kompensoinnin, kun se otti huomioon kaikki Livret bleu -järjestelmään liittyvät tulot ja menot 15.1.2002 tekemässään päätöksessä 2003/216/EY valtiontuesta, jonka Ranskan tasavalta on toteuttanut Crédit mutuelin hyväksi (EUVL 2003, L 88, s. 39).

182 Niin ikään Ranskan tasavallan ja France Télécomin mukaan komissio on 21.4.1999 tekemässään päätöksessä 2000/735/EY Alankomaiden veroviranomaisten suhtautu-

misesta Philipsin ja Rabobankin väliseen teknologianvuokraussopimukseen (EYVL 2000, L 297, s. 13) ottanut huomioon kaikki vaikutukset tutkimuksen kohteena olevan koko verotusjärjestelmän aikana vetoamatta verohyvityksen käsitteeseen.

183 Kantajat katsovat, että komissio on tämän lisäksi itse vielä hyväksynyt eriluonteisten kulujen kompensoinnin 20.7.1999 tekemässään päätöksessä 1999/676/EY tuista, joita Ranskan oletetaan myöntäneen Sécuripost-yhtiön hyväksi (EYVL L 274, s. 37), ja samalla tavoin se on tehnyt riidanalaisessa päätöksessä hyväksyessään kompensoinnin yhtäältä kiinteämääräisen maksun, jonka se katsoi olevan veronluonteisen ja muun kuin veronluonteisen maksun yhdistelmä, ja toisaalta France Télécomin maksettavaksi vuosilta 1991–1993 kertyneiden elinkeinoveromaksujen välillä.

184 Ranskan tasavalta katsoo yleisemmin, että komissio on velvollinen tutkimaan kattavasti toimenpiteet, jotka voidaan luokitella valtiontueksi, EY 87 artiklan 1 kohdassa mainittujen kriteerien perusteella. Tämä velvoite johtuu sen mielestä kyseessä olevan määräyksen tarkoituksesta. Kattava tutkimus on Ranskan tasavallan mielestä välttämätön erityisesti sen arvioimiseksi, voiko kyseessä oleva toimenpide mahdollisesti vääristää kilpailua ja muodostaako se edun. Velvoite suorittaa kattava tutkimus lailla 90-568 perustetusta mekanismista koko vuodesta 1991 vuoteen 2002 ulottuvalla kaudella johtuu myös ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen oikeuskäytännöstä (asia T-67/94, Ladbroke Racing v. komissio, tuomio 27.1.1998, Kok., s. II-1, 76 kohta).

185 Kolmanneksi Ranskan tasavalta ja France Télécom väittävät, että nyt esillä olevassa asiassa verotusjärjestelmän kahden erillisen vaiheen välisestä kompensoinnista käy ilmi, että veroa oli kannettu liikaa yleisiin oikeussääntöihin verrattuna kaudella 1991–2002 ja että näin ollen France Télécomille ei ollut koitunut mitään etua.

186 Ranskan tasavalta huomauttaa, että komissio tunnusti France Télécomin joutuneen liiallisen verotuksen kohteeksi koko kaudella 1991–2002, minkä jälkeen se arvioi liiallisen verotuksen määräksi vähintään 1,4 miljardia euroa ja mahdollisesti jopa yli 1,7 miljardia euroa. Kun näin ollen komissio katsoi France Télécomin saaneen valtiontukea

olevaa etua, se teki Ranskan tasavallan mielestä oikeudellisen virheen ja ilmeisen arviointivirheen, minkä vuoksi ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen on kumottava riidanalainen päätös.

187 France Télécom täsmentää kuitenkin kyseisten ajanjaksojen välisestä kompensoinnista, että ”kaudella 1994–2002 kannetuksi väitetyn liian vähäisen veron määrä on pelkän simulaation tulos, eikä sen perusteella voida varmuudella vahvistaa sen tuen määrää, josta France Télécomin väitetään saaneen etua kaudella 1994–2002”.

188 Komissio katsoo, että Ranskan tasavallan ja France Télécomin vaatima kompensointi johtaisi siihen, että valtiolle yhtäältä osakkeenomistajana kuuluvien velvoitteiden ja toisaalta sille julkisoikeudellisena oikeushenkilönä mahdollisesti kuuluvien velvoitteiden välinen välttämätön ero häviää.

189 Komission mukaan tällaisen kompensointimahdollisuuden hyväksyminen tekisi käytännössä mahdottomaksi julkisille yrityksille myönnettyjen tukien valvonnan. Ranskan tasavallan ja France Télécomin nyt esillä olevassa asiassa vaatima kompensointi menee komission mielestä huomattavasti julkisen palvelun tehtävään liittyvien kulujen ja tulojen välistä kompensointia pidemmälle, toisin sanoen pidemmälle kuin mistä oli kyse päätökseen 2003/216 johtaneessa asiassa. Ranskan tasavallan esittämä teoria johtaa komission mukaan siihen, että pienempi kulu voidaan kompensoida suuremmalla, mutta luonteeltaan erilaisella kululla. Komission mielestä oikeuskäytännössä suljetaan kuitenkin pois tällaisen kompensoinnin mahdollisuus (ks. edellä 66 kohdassa mainittu asia Italia v. komissio, tuomion 34 kohta).

190 Komissio riitauttaa vastaajan vastauskirjelmässään Ranskan tasavallan tulkinnan, jonka mukaan komissio olisi jo päätökseen 2000/735 johtaneessa asiassa hyväksynyt verotoimenpiteen lyhyen aikavälin ja pitkän aikavälin vaikutusten kompensoinnin. Komissio väittää todenneensa mainitussa asiassa, ettei kyseessä ollutta toimenpidettä voitu pitää valtiontukena, todettuaan ensin, että kyseinen mekanismi johtui pelkästä yleiseen oikeusjärjestykseen kuuluvien verosääntöjen soveltamisesta. Näin ollen valikoivuuden edellytys ei kyseisessä asiassa täyttynyt.

Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta

Edun olemassaolo

191 Asianosaiset ovat nyt esillä olevassa asiassa erimielisiä siitä, koituiko erityisestä verotusjärjestelmästä etua France Télécomille.

192 Komissio määritteli riidanalaisen päätöksen johdanto-osan 42 perustelukappaleessa edun, jota se katsoi France Télécomin saaneen, muodostuvan ”[France Télécomin] tosiasiallisesti maksaman elinkeinoveron ja sen määrän, joka [France Télécomin] olisi pitänyt yleisten oikeussääntöjen mukaan maksaa 1 päivän tammikuuta 1994 ja 1 päivän tammikuuta 2003 välisenä aikana,” välisestä erotuksesta.

193 Kantajat eivät kirjelmissään nimenomaisesti riitauta sitä, että kaudella 1994–2002 olisi syntynyt France Télécomin eduksi koitunut ero verotuksessa, vaan moittivat komissiota siitä, että se oli virheellisesti erottanut tämän ajanjakson siitä ajanjaksosta, jonka aikana France Télécom oli maksanut kiinteämääräistä maksua (kaudella 1991–1993), ja että tämän seurauksena komissio oli perusteettomasti kieltäytynyt hyväksymästä näihin kahteen ajanjaksoon liittyvien veromäärien välistä kompensointia. Istunnossa France Télécom väitti sen sijaan, että laskelmat, joihin komissio perusti arvionsa siitä, että yritys oli hyötynyt verotuksen erosta kaudella 1994–2002, olivat virheellisiä.

194 EY 87 artiklan 1 kohdassa määrätään, että jollei EY:n perustamissopimuksessa toisin määrätä, jäsenvaltion myöntämä taikka valtion varoista muodossa tai toisessa myönnetty tuki, joka vääristää tai uhkaa vääristää kilpailua suosimalla jotakin yritystä tai tuotannonalaa, ei sovellu yhteismarkkinoille, siltä osin kuin se vaikuttaa jäsenvaltioiden väliseen kauppaan. Vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan toimenpiteen luokitteleminen valtiontueksi edellyttää, että kaikki EY 87 artiklan 1 kohdassa

tarkoitetut edellytykset täyttyvät samanaikaisesti (ks. asia C-280/00, Altmark Trans ja Regierungspräsidium Magdeburg, tuomio 24.7.2003, Kok., s. I-7747, 74 ja 75 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

195 EY 87 artiklan 1 kohdassa tarkoitettu edun käsite ulottuu kaikkiin toimenpiteisiin, joilla vapautetaan jokin yritys maksusta, joka sen muutoin olisi maksettava. Vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan valtiontuen käsite on yleisluonteisempi kuin avustuksen käsite sen vuoksi, että tuella ei tarkoiteta ainoastaan positiivisia suorituksia, kuten avustuksia, vaan myös toimenpiteitä, jotka eivät ole avustuksia sanan suppeassa merkityksessä mutta jotka eri tavoin alentavat yritysten vastattavaksi tavallisesti kuuluvia kustannuksia ja ovat siten sekä luonteeltaan että vaikutuksiltaan avustusten kaltaisia (ks. asia C-66/02, Italia v. komissio, tuomio 15.12.2005, Kok., s. I-10901, 77 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

196 Tästä seuraa, että toimenpide, jolla viranomaiset myöntävät tietyille yrityksille verovapautuksen ja jolla ei tosin siirretä valtion varoja mutta asetetaan edunsaaja taloudellisesti edullisempaan asemaan kuin muut verovelvolliset, on EY 87 artiklan 1 kohdassa tarkoitettu valtiontuki (ks. edellä 156 kohdassa mainittu asia Italia v. komissio, tuomio 19.5.1999, 16 kohta ja edellä 195 kohdassa mainittu asia Italia v. komissio, tuomio 15.12.2005, 78 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

197 Luokiteltaessa toimenpiteitä tueksi merkitystä ei ole myöskään valtioiden toimenpiteillä tavoiteltavien tavoitteiden luonteella tai niiden syillä. Vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan EY 87 artiklassa ei nimittäin tehdä eroa valtioiden toimenpiteiden syiden tai tavoitteiden perusteella vaan niiden vaikutusten perusteella (ks. asia C-409/00, Espanja v. komissio, tuomio 13.2.2003, Kok., s. I-1487, 46 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

198 Kun nyt esillä olevassa asiassa arvioidaan, onko komission päätelmä siitä, että France Télécom on saanut etua kaudella 1994–2002 sen hyväksi koituneen verotuksen eron muodossa, perusteltu, on ensiksi näin ollen tutkittava, onko komissio voinut tarkastella erityistä verotusjärjestelmää kiinteämääräisestä maksusta erillään. Toiseksi on

selvitettävä, kieltäytyikö komissio perustellusti hyväksymästä France Télécomin eduksi vuosina 1994–2002 koituneen verotuksen eron ja kantajien mukaan yritykseen kaudella 1991–1993 kohdistuneen liiallisen verotuksen välisen kompensoinnin. Kolmanneksi on arvioitava verotuksen eron olemassaolon paikkansapitävyyttä kaudella 1994–2002.

– Mahdollisuus tarkastella erityistä verotusjärjestelmää erillään kiinteämääräisestä maksusta

199 Oikeuskäytännön mukaan komission on arvioitava monitahoisia toimia kokonaisuutena määrittääkseen, saako edunsaajayritys niistä sellaista taloudellista etua, jota se ei olisi saanut tavanomaisten markkinaehtojen mukaan (asia C-39/94, SFEI ym., tuomio 11.7.1996, Kok., s. I-3547, 60 kohta; ks. myös vastaavasti asia T-11/95, BP Chemicals v. komissio, tuomio 15.9.1998, Kok., s. II-3235, 169 ja 170 kohta).

200 On kiistatonta, että lailla 90-568 perustettiin nimenomaan France Télécomiin sovellettava poikkeava verotusjärjestelmä, joka oli kaksivaiheinen. Ensimmäisessä vaiheessa, vuosina 1991–1993, France Télécom ei joutunut kiinteämääräisen maksun lisäksi maksamaan muita veroja tai maksuja. Toisessa vaiheessa, joka alkoi vuonna 1994 ja jolle ei aluksi asetettu tarkkaa aikarajaa, France Télécom joutui maksamaan kaikkia yleisten oikeussääntöjen mukaisia veroja, mutta paikallisveroja, kuten elinkeinoveroa, se maksoi yleisistä oikeussäännöistä poikkeavien menettelytapojen mukaisesti, mikä muodosti erityisen verotusjärjestelmän. Näin ollen kantajat toteavat perustellusti, että kaikki France Télécomin verotusta vuosina 1991–2002 koskevia menettelytapoja koskevat säännökset ovat edellä mainitun lain samassa luvussa, ja ne on vahvistettu yhdessä säädöksessä.

201 Riidanalaisesta päätöksestä käy kuitenkin ilmi, ettei kyseessä oleva tuki komission mielestä muodostunut France Télécomiin sovellettavista erityisistä verotussäännöksistä, vaan verotuksen erosta, joka vastaa erotusta niiden elinkeinoveromaksujen, jotka yrityksen olisi pitänyt maksaa, jos sitä olisi verotettu yleisten oikeussääntöjen mukaan,

ja sen määrän välillä, jonka se tosiasiallisesti maksoi siihen sovellettavien erityisten verotussäännösten nojalla (ks. riidanalaisen päätöksen johdanto-osan 42 perustelukappale).

202 Tästä seuraa, että yleisen verokoodeksin 1447 §:n I momentissa ja 1478 §:n I momentissa (ks. edellä 17 kohta) säädetyn elinkeinoveron vuotuisuuden takia riidanalaisen päätöksen johdanto-osan 42 perustelukappaleessa määritellyn edun kaltaista etua ei voitu lopullisesti vahvistaa tiettynä ajankohtana, vaan se oli vahvistettava vuosittain kultakin vuodelta, jolta France Télécom maksoi elinkeinoveroa. Näin ollen komissio ei voinut suunnitella kattavan ennakkoarvion tekemistä kaikista lain 90-568 sisältämistä merkityksellisistä säännöksistä, jotka olivat voimassa vuosina 1991–2002, ja se teki päinvastoin perustellusti vuosittaisen arvion (ks. riidanalaisen päätöksen johdanto-osan 54 ja 58 perustelukappale).

203 Samoin komissio toi riidanalaisen päätöksen johdanto-osan 36 perustelukappaleessa aiheellisesti esiin, että France Télécomiin vuosina 1991–1993 sovelletut säännöt (kiinteämääräinen maksu) erosivat vuosina 1994–2002 voimassa olleista säännöistä (erityinen verotusjärjestelmä). Näin ollen komissio arvioi, että ensimmäisenä ajanjaksona kiinteämääräinen maksu korvasi kokonaan ne elinkeinoveromaksut, jotka France Télécomin olisi yleisten oikeussääntöjen mukaan pitänyt vuosittain maksaa (riidanalaisen päätöksen johdanto-osan 33 perustelukappale). Komission mukaan France Télécomin verottaminen erityisen verotusjärjestelmän mukaisesti aiheutti sitä vastoin jälkimmäisen ajanjakson aikana vuosittain eron verotuksessa yrityksen hyväksi.

204 Näin ollen komissiolla oli oikeus arvioida erityistä verotusjärjestelmää ja kiinteämääräiseen maksuun perustuvaa järjestelmää erillään toisistaan ilman, että se laiminlöi velvollisuuttaan tehdä kokonaisarvio niistä toimenpiteistä, jotka voivat olla valtiontukea.

– Kompensaation mahdollisuus

205 Kantajat väittävät, että France Télécomille verotuksen erosta vuosina 1994–2002 koitunut etu kompensoituu reilusti niillä kiinteämääräisillä maksuilla, joita yritys joutui maksamaan vuosina 1991–1993. Perustellakseen kompensoimista Ranskan tasavalta ja France Télécom väittävät, että laissa 90-568 perustettiin vain yksi ainoa verotusjärjestelmä ja että kiinteämääräinen maksu oli yksinomaan veronluonteinen.

206 Oikeuskäytännön mukaan on niin, että kun komissio arvioi toimenpidettä, joka voi olla valtiontukea, sillä on velvollisuus ottaa huomioon tuen kokonaisvaikutukset mahdolliselle tuensaajalle ja tarvittaessa muun muassa vähentää etua rasittavat erityiset kustannukset (asia 47/69, Ranska v. komissio, tuomio 25.6.1970, Kok., s. 487, Kok. Ep. I, s. 447, 7 kohta).

207 Sitä vastoin pelkästään se, että jokin vapautustoimenpide kompensoitaisiin edunsaajan osalta korottamalla jotakin muuta erityistä maksua, joka ei liity vapautustoimenpiteeseen, ei estä kyseisen toimenpiteen luokittelemista valtiontueksi (edellä 195 kohdassa mainittu asia Italia v. komissio, tuomio 15.12.2005, 34 kohta).

208 Sen kantajien väitteen paikkansapitävyys, jonka mukaan liiallinen vero, jonka France Télécom vuosina 1991–1993 maksoi kiinteämääräisen maksun johdosta, kompensoi verotuksen eron, josta yritys oli saanut etua vuosina 1994–2002, onkin selvitettävä arvioimalla kiinteämääräisen maksun objektiivisia ominaisuuksia ja sitä, voidaanko kyseistä maksua pitää siihen etuun, jota France Télécomille mahdollisesti koitui siihen sovelletun erityisen verotusjärjestelmän ansiosta, liittyvänä kustannuksena.

209 Tässä suhteessa on muistutettava, että lailla 90-568 perustettiin nimenomaan France Télécomiin sovellettava poikkeava verotusjärjestelmä, joka oli kaksivaiheinen. Ensimmäisessä vaiheessa, vuosina 1991–1993, France Télécom ei joutunut kiinteämääräisen maksun lisäksi maksamaan muita veroja tai maksuja. Toisessa vaiheessa, jonka piti alun perin käynnistyä vuonna 1994 ja jolle ei ollut asetettu aikarajaa, France Télécom maksoi kaikkia yleisten oikeussääntöjen mukaisia veroja, mutta paikallisveroja, kuten elinkeinoveroa, se maksoi yleisistä oikeussäännöistä poikkeavien menettelytapojen mukaisesti, mikä muodosti erityisen verotusjärjestelmän.

210 Lisäksi Ranskan tasavallan perusteluista, joissa viitataan lakia 90-568 edeltäneestä lakiesityksestä laadittuun kertomukseen, joka esiteltiin Ranskan kansalliskokoukselle 11.4.1990, käy ilmi, että edellä mainitun lain 19 §:ssä säädetty poikkeus yleisten oikeussääntöjen mukaiseen järjestelmään – toisin sanoen kiinteämääräinen maksu – oli perusteltu, jotta valtion talousarvioon saataisiin erityisen veron avulla hankittua PTT:n hallinnon France Télécomin perustamiseen saakka maksaman maksun kattamia varoja tarvittavan ajan, kun otetaan huomioon liikevaihdon ennakoitu kasvu, jotta France Télécomin yleisten oikeussääntöjen mukainen verotus tuottaisi vastaavan määrän verotuloja (ks. 160 kohta edellä). Lisäksi kiinteämääräinen maksu vahvistettiin joka vuosi vastaamaan niiden varojen määrää, jotka saatiin vuosittain valtion talousarvioon liitetystä PTT:n talousarviosta France Télécomin perustamiseen saakka.

211 Ominaislaatunsa, tavoitteidensa ja väliaikaisuutensa vuoksi kiinteämääräinen maksu korvasi kunakin vuonna, jolta France Télécom joutui sen maksamaan, kaikki ne maksut, jotka France Télécomin olisi tavallisesti kyseisenä vuonna pitänyt maksaa. Näihin maksuihin sisältyivät kaikki yrityksiltä tavanomaisesti kannettavat välittömät verot, toisin sanoen elinkeinoveron lisäksi yhtiövero ja kiinteistöverot.

212 Koska kiinteämääräinen maksu oli sitä vastoin vuotuinen ja tilapäinen, se ei korvannut myöhempinä vuosina mahdollisesti vältettyjä veroja. Kiinteämääräistä maksua ei kannettu vuodesta 1994 alkaen nimittäin siksi, että lainsäätäjän vahvistamien ennusteiden mukaan France Télécomin yleisten oikeussääntöjen mukaisen verotuksen ja erityisen verotusjärjestelmän mukaisen elinkeinoveron oli määrä tuottaa valtiolle

vastaavat varat kuin valtion talousarvioon liitetystä PTT:n talousarviosta oli saatu vuoteen 1990 saakka, eli varat, jotka oli tarkoitus taata kiinteämääräisellä maksulla vuosina 1991–1993.

213 Siten kiinteämääräistä maksua ei voida pitää erityisen verotusjärjestelmän perustamiseen liittyvänä maksuna, vaan paremminkin France Télécomin verotusta koskevana erityisjärjestelynä, joka perustettiin vuotta 1994 edeltäviä vuosia varten. Näin ollen komissio ei voinut ottaa huomioon kantajien vaatimaa kompensoimista, ja se menetteli perustellusti arvioidessaan France Télécomiin sovelletun erityisen verotusjärjestelmän vaikutuksia vuosittain.

214 Vaikka siis katsottaisiin Ranskan tasavallan väitteen mukaisesti, että kiinteämääräinen maksu oli Ranskan lain mukaan ollut yksinomaan veronluonteinen, on syytä muistaa, että se korvasi vuosina 1991–1993 elinkeinoveron lisäksi kaikki ne maksut, jotka France Télécomin olisi pitänyt suorittaa valtiolle. Erityisen verotusjärjestelmän, jossa France Télécomilta kannettiin vuosina 1994–2002 vähemmän elinkeinoveroa kuin siltä olisi kannettu yleisten oikeussääntöjen mukaisesti, kaltaista kustannusten huojennusta ei kuitenkaan voida kompensoida perimällä erillistä erityismaksua, toisin sanoen nyt käsiteltävässä asiassa sellaista maksua, joka korvaisi verot elinkeinoveroa lukuun ottamatta sekä tapauksen mukaan osingonjaon (ks. vastaavasti edellä 195 kohdassa mainittu asia Italia v. komissio, tuomio 15.12.2005, 34 kohta).

215 Myöskään yksinomaan sillä perusteella, että kiinteämääräinen maksu ja erityinen verotusjärjestelmä perustettiin molemmat lailla 90-568, ei pystytä toteamaan, että France Télécomilta peritty kiinteämääräinen maksu liittyi erityisen verotusjärjestelmän perustamiseen. Se, että kiinteämääräinen maksu ja erityinen verotusjärjestelmä perustettiin samalla säädöksellä, kuten edellä 200 kohdassa muistutettiin, ei ole riittävä osoitus siitä, että erityisen verotusjärjestelmän soveltaminen vuodesta 1994 alkaen olisi välttämättä edellyttänyt kiinteämääräisen maksun soveltamista vuosina 1991–1993 tai että kiinteämääräisen maksun soveltaminen vuosina 1991–1993 olisi edellyttänyt erityisen verotusjärjestelmän perustamista vuodesta 1994 alkaen.

216 Kun vielä otetaan huomioon, että kiinteämääräinen maksu määriteltiin kunakin vuonna vastaamaan valtion talousarvioon liitetystä PTT:n talousarviosta siihen mennessä vuosittain saatuja varoja, Ranskan tasavalta ei myöskään ole pystynyt näyttämään toteen, että kautta 1991–1993 koskeva verotusjärjestely perustettiin, jotta varauduttaisiin kyseistä kautta seuraavan kauden keveämpään verotukseen. Päinvastoin se seikka, että erityisen verotusjärjestelmän soveltamiselle ei alun perin asetettu aikarajaa, viittaa siihen, että kyseinen jäsenvaltio arvioi erityisen verotusjärjestelmän tuottavan riittävästi verovaroja, ja on jo sinänsä ristiriidassa sen päätelmän kanssa, että kiinteämääräisellä maksulla olisi ollut tarkoitus korvata liian keveää verotusta vuodesta 1994 alkaen.

217 Tällainen väite on sitä paitsi ristiriidassa myös kantajien esittämän sen väitteen kanssa, jonka mukaan erityisen verotusjärjestelmän tarkoituksena ei ollut verottaa France Télécomia kevyemmin kuin yleiset oikeussäännöt edellyttävät. Tässä yhteydessä on joka tapauksessa syytä muistaa, että toimenpidettä ei luokitella valtiontueksi niiden syiden tai tavoitteiden, vaan niiden vaikutusten perusteella (ks. edellä 197 kohdassa mainittu asia Espanja v. komissio, tuomion 46 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

218 Tästä seuraa, että komissio on perustellusti hylännyt France Télécomin vuosina 1991–1993 maksamien kiinteämääräisten maksujen ja vuosina 1994–2002 sovelletusta erityisestä verotusjärjestelmästä mahdollisesti johtuvien verotuksen erojen välisen kompensoinnin.

– Verotuksen eron olemassaolo

219 Riidanalaisen päätöksen johdanto-osan 54–59 perustelukappaleesta ilmenee, että komissio pyrki Ranskan tasavallalta hallinnollisen menettelyn yhteydessä saamiensa lukujen perusteella osoittamaan, että France Télécomia oli verotettu kevyemmin kuin siinä tapauksessa, että se olisi joutunut maksamaan yleisten oikeussääntöjen mukaista elinkeinoveroa.

220 On kiistatonta, että Ranskan tasavalta toimitti hallinnollisen menettelyn yhteydessä ainakin kolmeen otteeseen (ks. 39, 43 ja 51 kohta edellä) komissiolle tietoja, joista ilmeni, että France Télécom oli vuosina 1994–2002 saanut vuosittain verotuksen erosta johtuvaa etua. Kyseisen jäsenvaltion toimittamien hyvin erilaisten tietojen takia komissio ei pystynyt määrittelemään kyseessä olevan tuen tarkkaa määrää, mutta riidanalaisen päätöksen johdanto-osan 59 perustelukappaleessa komissio ilmoitti määrän sijoittuvan vaihteluvälille, jonka vähimmäis- ja enimmäissummat vastaavat Ranskan viranomaisten ilmoittamia määriä (ks. myös vastaavasti edellä 87 kohdassa mainittu asia komissio v. Ranska, tuomion 31–35 kohta).

221 On totta, että hallinnollisen menettelyn yhteydessä Ranskan viranomaiset korostivat 15.5.2003 ja 5.7.2004 esitettyjen arvioiden olevan suuntaa-antavia. Tästä huolimatta ne tukeutuivat kyseisiin lukuihin sekä hallinnollisen menettelyn aikana että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimelle toimittamissaan kirjelmissä yrittäessään osoittaa, että France Télécomia oli verotettu raskaammin kuin siinä tapauksessa, että siihen olisi sovellettu yleisiä oikeussääntöjä koko ajanjakson 1991–2002 ajan.

222 Siten Ranskan viranomaiset ilmoittivat vastaukseksi menettelyn aloittamisesta tehtyyn päätökseen laatimassaan, 15.5.2003 päivätyssä kirjeessä seuraavaa (ks. 39 kohta edellä):

”Tämä lopullinen analyysi, ellei komission asiakirjojen arvioinnista tai kolmansien osapuolten esittämistä huomautuksista muuta johdu, osoittaa, ettei France Télécom ole saanut siihen vuosina 1991–2002 sovelletusta verotusjärjestelmästä sellaista etua, jota voitaisiin pitää valtiontukena.

France Télécom ei todellakaan saanut etua siihen sovelletusta erityisestä verotusjärjestelmästä, vaan maksoi päinvastoin tuntuvasti liikaa veroja eli että se maksoi niitä liikaa yli 1,4 miljardia euroa (ennen nykyarvoon muuttamista).”

223 Näin ollen on todettava, että hallinnollisen menettelyn yhteydessä komissiolle toimitetut tiedot on tarkoitettu suuntaa antaviksi mutta että ne eivät kuitenkaan ole epäselviä sen osalta, onko kyseessä verotuksen ero, josta France Télécom sai etua vuosina 1994–2002.

224 Tässä yhteydessä France Télécom toi turhaan istunnossa esiin, että komission riidanalaisessa päätöksessä esittämät tiedot perustuvat ekstrapolaatioihin ja ettei niillä ole yhteyttä todellisuuteen. Valtiontukipäätöksen lainmukaisuutta on nimittäin arvioitava niiden tietojen perusteella, joita komissiolla oli käytettävissään päätöstä tehdessään (ks. asia C-390/06, Nuova Agricast, tuomio 15.4.2008, Kok., s. I-2577, 54 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

225 Tästä syystä komissio saattoi perustellusti todeta, että France Télécom oli vuosina 1994–2002 saanut vuosittain valikoivaa etua, joka muodostui sille etua tuottavasta verotuksen erosta.

Perusteleminen verojärjestelmän johdonmukaisuudella

226 France Télécom katsoo, että verotuksen eroa, josta se on saanut etua, voidaan perustella verojärjestelmän yleisellä rakenteella, eikä se näin ollen ole valtiontukea.

227 EY 87 artiklan 1 kohdassa kielletään valtiontuet, jotka suosivat ”jotakin yritystä tai tuotannonalaa”, eli toisin sanoen valikoivat tuet (ks. edellä 195 kohdassa mainittu asia Italia v. komissio, tuomio 15.12.2005, 94 kohta; ks. myös vastaavasti asia C-143/99, Adria-Wien Pipeline ja Wietersdorfer & Peggauer Zementwerke, tuomio 8.11.2001, Kok., s. I-8365, 34 kohta).

228 EY 87 artiklan 1 kohdan soveltamiseksi on ratkaistava se, suositaanko tietyssä oikeudellisessa järjestelyssä valtion toimenpiteellä jotakin yritystä tai tuotannonalaa verrattuna muihin yrityksiin, jotka ovat toimenpiteellä tavoitellun päämäärän kannalta samankaltaisessa tosiasiallisessa tai oikeudellisessa tilanteessa (ks. edellä 227 kohdassa mainittu asia Adria-Wien Pipeline ja Wietersdorfer & Peggauer Zementwerke, tuomion 41 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

229 Vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan valtiontuen käsite ei kuitenkaan kata valtion toimenpiteitä, joilla aikaansaadaan erilaista kohtelua yritysten välillä ja jotka täten ensi näkemältä ovat valikoivia, kun kyseinen erottelu johtuu sen maksujärjestelmän luonteesta tai rakenteesta, jonka osa toimenpiteet ovat (asia C-88/03, Portugali v. komissio, tuomio 6.9.2006, Kok., s. I-7115, 52 kohta; ks. myös vastaavasti edellä 66 kohdassa mainittu asia Italia v. komissio, tuomio 2.7.1974, 33 kohta ja asia C-148/04, Unicredito Italiano, tuomio 15.12.2005, Kok., s. I-11137, 51 kohta).

230 Verojärjestelmän luonteella tai yleisellä rakenteella perustelemisessa on kyse siitä, onko verotuksellinen toimenpide johdonmukainen sen verojärjestelmän sisäisen logiikan kanssa, jossa sitä sovelletaan (ks. edellä 154 kohdassa mainitut yhdistetyt asiat Diputación Foral de Álava v. komissio, 59 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

231 Nyt käsiteltävässä asiassa on täysin selvää, että kyseessä oleva tuki on ensi näkemältä valikoivaa, sillä laista 90-568 ilmenee, että erityistä verotusjärjestelmää sovellettiin France Télécomin lisäksi vain yhteen yritykseen. On nimittäin kiistatonta, että erityinen verotusjärjestelmä on poikkeava verotusjärjestelmä niihin elinkeinoveroa koskeviin sääntöihin nähden, joita sovelletaan kaikkiin France Télécomin kanssa elinkeinoveron tavoitteiden osalta vastaavassa tosiasiallisessa ja oikeudellisessa tilanteessa oleviin yrityksiin, ja tämä vero vahvistetaan verovelvollisen maksukyvyn mukaan, joka arvioidaan taloudellisin perustein sen mukaan, miten merkittävää yritysten harjoittama toiminta on niiden paikallisyhteisöjen alueella, jossa niillä on toimipaikkoja (ks. edellä 16–24 kohta).

232 Aluksi on huomattava siitä, onko erityinen verotusjärjestelmä perusteltavissa verojärjestelmän luonteella ja rakenteella, ettei Ranskan tasavalta ole esittänyt tällaista väitettä hallinnollisen menettelyn eikä nyt käsiteltävänä olevan kanteen yhteydessä. Kuten komissio aiheellisesti huomautti, tällaisten oikeuttamisperusteiden olemassaoloa koskeva todistustaakka kuuluu lähtökohtaisesti jäsenvaltiolle. Tästä seuraa, että France Télécom ei voi nyt käsiteltävänä olevan kanteen yhteydessä vedota perustelujensa tueksi sellaisiin tosiseikkoihin, jotka eivät olleet komission tiedossa silloin, kun se teki riidanalaisen päätöksen (ks. vastaavasti edellä 224 kohdassa mainittu asia Nuova Agricast, tuomion 54 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

233 France Télécom esittää kaksi perustetta väitteelleen, jonka mukaan erityinen verotusjärjestelmä on perusteltavissa Ranskassa toimintaa harjoittaviin yrityksiin sovellettavan verojärjestelmän sisäisellä logiikalla.

234 Yhtäältä erityisen verotusjärjestelmän tavoitteena oli ollut estää France Télécomilta kannettavan elinkeinoveron tuottojen ”siirtyminen” valtiolta paikallisyhteisöille.

235 Tässä suhteessa France Télécom ei ole esittänyt mitään todisteita siitä, että valtion oli mahdotonta ennakoida, että yritykselle määrätty elinkeinovero maksettaisiin vuodesta 1994 alkaen yleisten oikeussääntöjen mukaisesti ja sisällytettäisiin sen jälkeen valtion talousarvioon eikä suinkaan paikallisyhteisöjen talousarvioon sen mukaan, missä yrityksellä oli toimipaikkoja.

236 Vaikka katsottaisiinkin, että tavoite France Télécomilta kannettavan elinkeinoveromaksun kohdentamisesta valtiolle oikeuttaisi yritykseen sovelletut poikkeustoimenpiteet, ja vaikka elinkeinovero muodostaisi veron, jonka tuotot kohdennetaan paikallisyhteisöille, on todettava, että kantaja ei ole osoittanut, ettei samaa tavoitetta olisi voitu saavuttaa sellaisilla toimenpiteillä, joista se ei olisi saanut etua.

237 Tämän vuoksi France Télécom ei missään tapauksessa voi perustellusti väittää, että sen saama valikoiva etu on väistämätön seuraus siitä, että siltä erityisen verotusjärjestelmän mukaan kannetun elinkeinoveron tuotot kohdennettiin valtion talousarvioon.

238 Toisaalta poikkeava järjestelmä oli France Télécomin mukaan tarpeen siksi, että kuntakohtaisen verotuksen toteuttaminen oli vuodesta 1991 lähtien vaikeaa pääasiassa siksi, että elinkeinoveropohjan jakamiseen soveltuva kirjanpito puuttui.

239 On kuitenkin syytä panna merkille, että erityinen verotusjärjestelmä tuli voimaan vuodeksi 1994, toisin sanoen neljäntenä vuonna PTT:n hallinnon muuttamisesta yritykseksi. Vaikka France Télécom ilmoittikin, että toimipaikkakohtaisen elinkeinoveron vahvistamiseen tarvittavat varallisuutta koskevan kirjanpidon tiedot eivät olleet vuonna 1990 välittömästi saatavilla, se ei sitä vastoin esittänyt mitään perusteita, joista ilmenisi, että kuntakohtaista elinkeinoveropohjan jakoa, jonka se lopulta toteutti vuodeksi 2003 vahvistettua verotusta ajatellen, ei voitu aloittaa 1990-luvun alusta lähtien. Vuodelle 1994 vahvistetun verotuksen kannalta merkitykselliset tiedot koskivat nimittäin vuotta 1992, joka oli vuoden 1994 verotuksen viitejakso (ks. edellä 21 kohta).

240 Näin ollen yksikään France Télécomin esittämistä väitteistä ei osoita, että sovellettu poikkeava verotusjärjestelmä, josta koitui yritykselle etua, olisi perusteltavissa verojärjestelmän luonteella ja rakenteella.

241 Edellä esitetystä seuraa, että yhtään kantajien esittämistä perusteista ei voida hyväksyä ja että Ranskan tasavallan ensimmäinen kanneperuste samoin kuin France Télécomin toinen kanneperuste on hylättävä.

6. *Luottamuksensuojan periaatteen soveltaminen*

Asianosaisten lausumat

242 Ranskan tasavalta huomauttaa neljännessä, toissijaisessa kanneperusteessaan ja France Télécom neljännen kanneperusteensa ensimmäisessä osassa, että asetuksen N:o 659/1999 14 artiklan mukaan komissio ei saa vaatia tuen takaisinperimistä, jos tämä olisi yhteisön lainsäädännön jonkin yleisen periaatteen vastaista, ja että luottamuksensuojan periaate sekä oikeusvarmuuden periaate kuuluvat yhteisön oikeuden yleisiin periaatteisiin. Valtiontukisääntöjen soveltamisesta yritysten välittömään verotukseen 9.2.2004 antamassa kertomuksessa K(2004) 434 komissio myönsi lisäksi, että luottamuksensuojan periaate saattoi estää takaisinperimistä koskevan päätöksen poikkeustapauksissa, kun vastaavan järjestelmän ei katsottu kuuluvan EY 87 artiklan 1 kohdan soveltamisalaan tai sen oli aiemmin todettu soveltuvan yhteismarkkinoille.

243 France Télécom katsoo luottamuksensuojan periaatteen merkityksestä, että yhteisöjen tuomioistuimen ja ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan kaikki taloudelliset toimijat, joille toimielimen toiminnan vuoksi on syntynyt perusteltuja odotuksia, voivat vedota luottamuksensuojaan (asia 265/85, Van den Bergh en Jurgens ja Van Dijk Food Products (Lopik) v. ETY, tuomio 11.3.1987, Kok., s. 1155, 44 kohta).

244 France Télécom myöntää, että tuensaajayritykset voivat lähtökohtaisesti luottaa niille myönnetyn tuen lainmukaisuuteen ainoastaan silloin, kun tukea myönnettäessä on noudatettu EY 88 artiklan mukaista menettelyä, ja että huolellisen toimijan on tavallisesti kyettävä varmistumaan siitä, että tätä menettelyä on noudatettu. Oikeuskäytännössä ei kuitenkaan France Télécomin mukaan suljeta pois tuensaajan mahdollisuutta vedota poikkeuksellisiin seikkoihin, jotka olisivat saattaneet synnyttää perustellun luottamuksen tuen lainmukaisuuteen (asia C-5/89, komissio v. Saksa, tuomio 20.9.1990, Kok., s. I-3437, Kok. Ep., s. 521, 16 kohta), ja France Télécomin mukaan myös komissio on myöntänyt tämän mahdollisuuden päätöksissään (tukioh-

jelmasta, jonka Ranska on toteuttanut pääkonttoreiden ja logistiikkakeskusten hyväksi, 13.5.2003 tehdyn komission päätöksen 2004/76/EY (EUVL 2004, L 23, s. 1) johdanto-osan 80 perustelukappale).

245 France Télécom katsoo, että nyt käsiteltävässä asiassa on sellaisia poikkeuksellisia seikkoja, jotka ovat omiaan synnyttämään siinä perustellun luottamuksen siihen, ettei se saanut erityisestä verotusjärjestelmästä sellaista etua, jota voitaisiin pitää valtiontukena.

246 Ranskan tasavalta ja France Télécom muistuttavat, että verotusjärjestelmä, jota komissio tämän tapauksen yhteydessä tutkii, on lain 90-568 18–21 §:ssä perustettu järjestelmä, kuten erityisesti menettelyn aloittamisesta tehdyn päätöksen 28, 32 ja 61 kohdasta sekä riidanalaisen päätöksen johdanto-osan 17 ja 21 perustelukappaleesta ilmenee.

247 Kantajien mielestä komission yksiköt olivat kuitenkin jo tutkineet lain 90-568 21 §:ää 4.5.1990 tehdyn kantelun perusteella, joka koski erityissääntöjä Ranskan postilaitoksen saattamiseksi elinkeinoveron piiriin. Komissio on 8.2.1995 tekemässään päätöksessä (EYVL 1995, C 262, s. 11; jäljempänä Ranskan postilaitosta koskeva päätös) myöntänyt, että lain 90-568 21 §:ssä Ranskan postilaitoksen hyväksi säädetty veroetu ei ollut EY 87 artiklan 1 kohdassa tarkoitettua tukea. Kantajien mukaan ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin vahvisti kyseisen päätöksen asiassa T-106/95, FFSA ym. vastaan komissio, 27.2.1997 antamassaan tuomiossa (Kok., s. II-229). Tutkiessaan kyseessä olevaa säännöstä komissio on kantajien mukaan väistämättä perehtynyt France Télécomiin sovellettavaa elinkeinoverojärjestelmää koskeviin sääntöihin. Jos komissiolle olisi ollut epäselvää, onko kyseinen järjestelmä EY 87 artiklan 1 kohdassa tarkoitettua tukea, sen olisi pitänyt huolellisuusvelvollisuutensa perusteella aloittaa EY 88 artiklan 3 kohdan mukainen tutkintamenettely. Koska tällaista menettelyä ei aloitettu ja nyt käsiteltävän tapauksen olosuhteet ovat poikkeukselliset, France Télécomilla ja Ranskan viranomaisilla oli ollut aihetta säilyttää perusteltu luottamus siihen, että laki 90-568 oli sopusoinnussa EY 87 artiklan 1 kohdan kanssa.

248 Ranskan tasavalta ja France Télécom vetoavat neljään muuhunkin perusteeseen tukeakseen väitettään, jonka mukaan luottamuksensuojan periaate on nyt käsiteltävässä asiassa este komission yksilöimän valtiontuen takaisinperinnälle.

249 Ensinnäkin nyt käsiteltävään asiaan liittyvät olosuhteet ovat kantajien mukaan samankaltaiset kuin asiassa, joka ratkaistiin ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen asiassa T-308/00, Salzgitter vastaan komissio, 1.7.2004 antamalla tuomiolla (Kok., s. II-1933).

250 Toiseksi Ranskan viranomaisten ja France Télécomin vakaumus oli sitäkin vahvempi, koska erityisen verotusjärjestelmän tavoitteena ei ollut tuoda France Télécomille minkäänlaista etua, vaan ainoastaan varmistaa, ettei France Télécomin siirtyminen vähitellen yleisen oikeuden mukaisten verotussääntöjen piiriin vaikuttaisi valtion talousarvioon. Nyt käsiteltävässä tapauksessa ei ole kyse mistään verotuesta, jotka ovat yleensä verovapautus- tai verohuojennustoimenpiteitä. France Télécom ja Ranskan viranomaiset olivat päinvastoin vuoteen 1999 saakka vakuuttuneita siitä, että erityinen verotusjärjestelmä johti siihen, että veroa kannettiin liikaa yleisiin oikeussääntöihin nähden. Näin ollen France Télécom ei voinut aavistaa, että erityinen verotusjärjestelmä saattoi olla valtiontukea.

251 Kolmanneksi Ranskan viranomaiset ja France Télécom katsovat, että valtiontuesta, jonka Ranska on myöntänyt France Télécomille, 2.8.2004 tekemässään päätöksessä 2006/621/EY (EUVL 2006, L 257, s. 11) komissio katsoi, että koska France Télécom ”oli voinut oikeutetusti luottaa siihen, että Ranskan tasavallan toimintaa ei katsota valtiontueksi”, ”määräys periä tuki takaisin olisi yhteisön oikeuden yleisperiaatteiden vastaista” (johdanto-osan 264 perustelukappale). France Télécomin mukaan se ei nyt käsiteltävässä asiassa kuitenkaan ollut tietoinen saamastaan edusta ennen Ranskan viranomaisten laatimia ensimmäisiä simulaatioita. Siihen saakka – toisin sanoen vähintään vuoteen 2000 saakka – France Télécom oli pikemminkin ollut sitä mieltä, että sen elinkeinoveron alaisuutta koskevat erityiset menettelysäännöt muodostivat sille kilpailuhaitan sen suhteissa paikallisyhteisöihin. Sitä paitsi se oli pyytänyt erityisen verotusjärjestelmänsä yhdenmukaistamista yleisten oikeussääntöjen kanssa.

252 Neljänneksi kantajat katsovat, että komissiolla ei ollut riidanalaisen päätöksen tekohetkellä riittävän vakiintunutta päätöksentekokäytäntöä, eikä mitään tässä asiassa kyseessä oleviin toimenpiteisiin rinnastettavaa verotusjärjestelmää ollut pidetty valtiontukena.

253 Vastauksessaan Ranskan tasavalta kiistää komission väitteen, jonka mukaan Ranskan tasavalta ei voi vedota luottamuksensuojan periaatteeseen, koska se ei ole ilmoittanut kyseessä olevasta järjestelmästä. Ranskan tasavallan mielestä sekä tuensaaja että tuen myöntänyt jäsenvaltio voivat siis vedota luottamuksensuojan periaatteeseen. Oikeuskäytännön, johon komissio vetoaa, vaikutus koskee Ranskan tasavallan mielestä ainoastaan jäsenyysvelvoitteiden noudattamatta jättämistä koskevia kanteita, eikä kyseinen oikeuskäytäntö estä jäsenvaltiota vetoamasta tuensaajan luottamuksensuojan periaatteen noudattamiseen kumoamiskanteen yhteydessä.

254 Komissio korostaa ensinnäkin, että jäsenvaltio ei voi vedota luottamuksensuojan periaatteeseen itsensä eikä tuensaajan puolesta silloin, kun se jättää ilmoittamatta komissiolle uudesta tuesta. Koska Ranskan tasavalta ei ollut ilmoittanut riidanalaisista toimista, luottamuksensuojan periaate ei siis voi olla esteenä sääntöjen vastaisesti myönnettyjen tukien takaisinperintävelvoitteelle (edellä 244 kohdassa mainittu asia komissio v. Saksa, tuomion 14 ja 17 kohta; yhdistetyt asiat C-183/02 P ja C-187/02 P, Demesa ja Territorio Histórico de Álava v. komissio, tuomio 11.11.2004, Kok., s. I-10609, 44 kohta; yhdistetyt asiat T-126/96 ja T-127/96, BFM ja EFIM v. komissio, tuomio 15.9.1998, Kok., s. II-3437, 69 kohta ja asia T-366/00, Scott v. komissio, tuomio 10.4.2003, Kok., s. II-1763, 61 kohta).

255 Toiseksi komissio korostaa, että se ei ole Ranskan postilaitosta koskevassa päätöksessä tutkinut lain 90-568 säännöksiä, jotka koskevat France Télécomiin sovellettavaa elinkeinoverojärjestelmää, eikä ottanut niihin kantaa. Koska näistä säännöksistä ei kuitenkaan ole ilmoitettu, komission vaikenemista ei voida tulkita hyväksymisen merkiksi (edellä 254 kohdassa mainitut yhdistetyt asiat Demesa ja Territorio Histórico de Álava v. komissio, tuomion 52 kohta).

256 Komissio katsoo joka tapauksessa, että sillä perusteella, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin päätti edellä 247 kohdassa mainitussa asiassa FFSA ym. vastaan komissio antamassaan tuomiossa, että lain 90-568 Ranskan postilaitosta koskevat säännökset olivat yhteismarkkinoille soveltuvia tukia, Ranskan tasavalta ei voinut perustellusti luottaa siihen, että France Télécomiin sovellettavat säännökset eivät merkitsisi tukia. Ranskan viranomaisten olisi nämä olosuhteet huomioon ottaen pitänyt ilmoittaa kyseessä olevista säännöksistä (edellä 254 kohdassa mainitut yhdistetyt asiat Demesa ja Territorio Histórico de Álava v. komissio, tuomion 48–50 kohta).

257 Kolmanneksi komissio katsoo, ettei viittauksella päätökseen 2006/621 ole vaikutusta, koska nyt käsiteltävään asiaan liittyvät seikat ovat erilaisia kuin ne, jotka liittyvät päätöksen taustalla olevaan asiaan.

258 Neljänneksi komissio väittää, ettei se ole riidanalaisen päätöksen tehdessään muuttanut suhtautumistaan verotukiin, vaan soveltanut nyt käsiteltävään tapaukseen EY 87 artiklan 1 kohdassa vahvistettuja objektiivisia sääntöjä.

Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta

259 Vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan on niin, että vaikka asiasta ei olisikaan annettu säännöksiä, mahdollisuus vedota luottamuksensuojan periaatteeseen koskee jokaista yksityistä, jolle toimielimen hänelle antamien täsmällisten vakuutteluiden johdosta on syntynyt perusteltuja odotuksia (ks. edellä 243 kohdassa mainittu asia Van den Bergh en Jurgens ja Van Dijk Food Products (Lopik) v. ETY, tuomion 44 kohta ja yhdistetyt asiat T-66/96 ja T-221/97, Mellett v. yhteisöjen tuomioistuin, tuomio 21.7.1998, Kok. H., s. I-A-449 ja II-1305, 104 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

260 Tällaisia vakuutteluja ovat – oli se oikeudellinen muoto, jossa ne on esitetty, mikä hyvänsä – täsmälliset, ehdottomat ja yhtäpitävät tiedot, jotka on saatu toimivaltaisista ja luotettavista lähteistä. Tämän periaatteen loukkaamiseen ei sitä vastoin voida vedota,

jollei hallinto ole antanut asiassa täsmällisiä vakuutteluja (ks. yhdistetyt asiat T-376/05 ja T-383/05, TEA-CEGOS ym. v. komissio, tuomio 14.2.2006, Kok., s. II-205, 88 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

261 Tästä periaatteesta, jota sovelletaan asetuksen N:o 659/1999 14 artiklan nojalla nimenomaan valtiontukien valvontaan, seuraa, että tuensaajan luottamuksensuojaan voidaan vedota (edellä 244 kohdassa mainittu asia komissio v. Saksa, tuomion 16 kohta) sillä edellytyksellä, että tuensaajalla on komission aktiivisten toimien perusteella riittävän täsmällisiä vakuutteluja voidakseen arvioida, ettei toimenpide ole EY 87 artiklan 1 kohdassa tarkoitettua valtiontukea. Jos komissio nimenomaisesti ei ilmaise kantaansa sille ilmoitetusta toimenpiteestä, sen vaikeneminen ei sen sijaan voi olla esteenä tuen takaisinperinnälle valtiontukea saaneen yrityksen luottamuksensuojan periaatteen perusteella (ks. vastaavasti edellä 254 kohdassa mainitut yhdistetyt asiat Demesa ja Territorio Histórico de Álava v. komissio, tuomion 44 kohta).

262 Kun otetaan huomioon komission EY 88 artiklan perusteella harjoittaman valtiontukien valvonnan pakottavuus, tuensaajayrityksillä voi kuitenkin lähtökohtaisesti olla perusteltu luottamus tuen lainmukaisuuteen ainoastaan silloin, kun tukea myönnettäessä on noudatettu tämän artiklan mukaista menettelyä. Huolellisen taloudellisen toimijan on nimittäin tavallisesti kyettävä varmistumaan siitä, että tätä menettelyä on noudatettu. Tästä syystä myöskään jäsenvaltio, jonka viranomaiset ovat myöntäneet tukea EY 88 artiklan menettelytapasääntöjen vastaisesti, ei voi vedota tuensaajien perusteltuun luottamukseen vapautuakseen velvollisuudestaan toteuttaa tarvittavat toimenpiteet sellaisen komission päätöksen panemiseksi täytäntöön, jolla kyseinen jäsenvaltio velvoitetaan perimään tuki takaisin (ks. edellä 244 kohdassa mainittu asia komissio v. Saksa, tuomion 14 ja 17 kohta ja asia C-39/06, komissio v. Saksa, tuomio 19.6.2008, 24 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen, ei julkaistu oikeustapauskokoelmassa).

263 Tosin sääntöjenvastaisen tuen saajan mahdollisuutta vedota sellaisiin poikkeuksellisiin olosuhteisiin, joiden perusteella se on voinut perustellusti luottaa tuen sääntöjenmukaisuuteen ja näin ollen kieltäytyä tuen palauttamisesta, ei voida sulkea pois (ks. vastaavasti edellä 254 kohdassa mainitut yhdistetyt asiat BFM ja EFIM v. komissio,

tuomion 70 kohta ja yhdistetyt asiat T-116/01 ja T-118/01, P & O European Ferries (Vizcaya) ja Diputación Foral de Vizcaya v. komissio, tuomio 5.8.2003, Kok., s. II-2957, 201 ja 204 kohta).

264 Tässä asiassa kyseessä olevasta tuesta on kiistatta jätetty ilmoittamatta, sillä komissio otti sen tutkittavaksi kantelun perusteella, joka tehtiin sen jälkeen, kun ensimmäinen tukiosuus – toisin sanoen verotuksen ero, josta France Télécom sai etua vuodelta 1994 – oli jo myönnetty. Näin ollen on pääteltävä, että lähtökohtaisesti Ranskan tasavalta ja France Télécom eivät kumpikaan voi vedota kyseistä tukea saaneen yrityksen luottamuksensuojan periaatteeseen takaisinperintäpäätöksen estämiseksi, elleivät ne näytä toteen poikkeuksellisia olosuhteita, joiden nojalla France Télécom on voinut perustellusti luottaa kyseessä olevan tuen sääntöjenmukaisuuteen.

265 Poikkeuksellinen olosuhde, johon Ranskan tasavalta ja France Télécom tältä osin vetoavat, perustuu lain 90-568 21 §:ää koskevaan komission tutkimukseen, jonka päätteeksi komissio totesi Ranskan postilaitosta koskevassa päätöksessä, että Ranskan postilaitokseen – mutta ei France Télécomiin – sovellettavien veroperusteiden alentaminen 85 prosenttiin niiden arvosta lain 21 §:n I momentin 3 kohdan nojalla ei ollut valtiontukea. Kantajat huomauttavat, että erityisestä verotusjärjestelmästä säädettiin samassa pykälässä ja että sitä sovellettiin myös Ranskan postilaitokseen. Komissio ei kuitenkaan tutkimuksessaan katsonut järjestelmän olevan valtiontukea.

266 Tässä yhteydessä on ensinnäkin syytä korostaa, kuten kantajatkin myönsivät, että komissio ei ottanut lainkaan kantaa erityiseen verotusjärjestelmään. Luottamuksensuojan periaatteeseen vetoaminen edellyttää kuitenkin, että tuensaaja pystyy esittämään hallinnon antamia täsmällisiä vakuutteluja (ks. edellä 260 kohta).

267 Toiseksi Ranskan postilaitosta koskevan päätöksen sanamuodosta käy ilmi, ettei muita lain 90-568 21 §:n säännöksiä, kuten elinkeinoveroon ja erityiseen verotusjärjestelmään liittyviä säännöksiä, tutkittu. Se, ettei komissio Ranskan postilaitosta koskevassa

päätöksessä lausunut mitään erityisestä verotusjärjestelmästä, ei siis ole riittävä peruste Ranskan postilaitoksen – eikä etenkään France Télécomin – perustellulle luottamukselle siihen, ettei kyseinen verotusjärjestelmä ollut valtiontukea (ks. vastaavasti edellä 254 kohdassa mainitut yhdistetyt asiat Demesa ja Territorio Histórico de Álava v. komissio, tuomion 44 kohta).

268 Kuten kolmanneksi komissio puolustuksekseen toteaa, Ranskan postilaitosta koskevassa päätöksessä esitetty arvio, jonka mukaan kyseisessä asiassa tarkoitettujen veroperusteiden alentaminen ei ollut valtiontukea, kumottiin edellä 247 kohdassa mainitussa tuomiossa, jonka ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin antoi asiassa FFSA ym. vastaan komissio. Tuomion 167 ja 168 kohdassa nimittäin katsottiin, että lain nro 90-568 21 §:n asiaa koskevissa säännöksissä otettiin käyttöön EY 87 artiklan 1 kohdan soveltamisalaan kuuluva valtiontuki, vaikka se soveltuikin yhteismarkkinoille EY 86 artiklan 2 kohdassa julkisten yritysten hyväksi määrätyn poikkeuksen perusteella. Yhteisöjen tuomioistuin hylkäsi tuomiosta tehdyn valituksen (asia C-174/97 P, FFSA ym. v. komissio, määräys 25.3.1998, Kok., s. I-1303). Vaikka siis oletettaisiinkin, että Ranskan postilaitosta koskevan päätöksen johdosta Ranskan tasavalta ja France Télécom olisivat voineet odottaa, että lain 90-568 21 §:ssä tarkoitetut toimenpiteet eivät ole valtiontukea, tällaiset odotukset osoittautuivat perusteettomiksi eivätkä kuuluneet niihin, joiden täyttyminen voidaan taata luottamuksensuojan periaatteen nojalla.

269 Neljänneksi on joka tapauksessa huomautettava, että sinä päivänä, jolloin kyseisestä tuesta olisi pitänyt ilmoittaa – toisin sanoen ennen sitä päivää, jolloin France Télécomille vuodelta 1994 määrätty elinkeinovero erääntyi maksettavaksi – komissio ei ollut vielä tehnyt Ranskan postilaitosta koskevaa päätöstä.

270 Näin ollen on syytä todeta, että Ranskan tasavalta ja France Télécom eivät ole näyttäneet toteen, että kyse olisi poikkeuksellisista olosuhteista, joiden perusteella ne voisivat vedota luottamuksensuojan periaatteeseen.

271 Mikään muu kantajien esittämistä väitteistä ei ole omiaan asettamaan tätä arviota kyseenalaiseksi.

272 Ensinnäkin Ranskan tasavalta viittaa valtiontukisääntöjen soveltamisesta yritysten välittömään verotukseen 9.2.2004 annettuun kertomukseen K(2004) 434. Jos oletetaan kantajan aikovan väittää, että kyseinen kertomus velvoittaa komissiota, on riittävää korostaa kertomuksessa erityisesti seuraavaa toteamusta: ”Vaikka komissio hyväksyisi osan järjestelmästä, tämä ei kuitenkaan merkitse sitä, että kaikki muut järjestelmään liittyvät seikat olisivat perustamissopimuksen mukaisia.” Näin ollen kertomuksen sanamuotokin sulkee pois sen, että lain 90-568 21 §:n I momentin 3 kohdassa säädetyn toimenpiteen hyväksymisen perusteella voitaisiin päätellä, että kaikissa muissa saman pykälän säännöksissä vahvistetut toimenpiteet hyväksyttäisiin.

273 Toiseksi Ranskan tasavallan väitettä, jonka mukaan nyt käsiteltävien asioiden olosuhteet ovat samankaltaiset kuin asiassa, joka ratkaistiin edellä 249 kohdassa mainitulla ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen asiassa Salzgitter vastaan komissio antamalla tuomiolla, ei myöskään voida hyväksyä. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen kyseisessä asiassa tekemän ratkaisun mukaan nimittäin se seikka, että tuensaaja ei voi vedota luottamuksensuojan periaatteeseen tuen ilmoittamatta jättämisen takia, ei evännyt tältä mahdollisuutta vedota oikeusturvan periaatteen loukkaamiseen.

274 Asiaan, joka johti edellä 249 kohdassa mainitussa asiassa Salzgitter vastaan komissio annettuun tuomioon, liittyi kuitenkin erityisolosuhteita, joista mainittakoon päätös olla vastustamatta säännöstä, jonka perusteella kyseessä oleva tuki oli myönnetty, päätöksen peruuttaminen osittain implisiittisesti, komission arvioinnin muuttaminen, epätietoisuus siitä, pitäisikö kyseisen säännöksen myöhemmästä soveltamisesta ilmoittaa, ja komission pitkään jatkunut toimimattomuus, vaikka se oli täysin tietoinen kyseisten tukien olemassaolosta.

275 Todettakoon vertailun vuoksi, että nyt käsiteltävissä asioissa komissiolle ei ilmoitettu lain nro 90-568 säännöksistä, joihin erityinen verotusjärjestelmä perustui, eikä niistä näin ollen voitu tehdä vastustamatta jättämistä koskevaa päätöstä.

276 Kolmanneksi tässä yhteydessä ei myöskään voida hyväksyä kantajien väitettä, jonka mukaan Ranskan tasavallalla oli lupa jättää ilmoittamatta erityisestä verotusjärjestelmästä, koska ei ollut selvää että Ranskan lainsäätäjällä olisi ollut aikomus myöntää France Télécomille valtiontukea. Toisaalta jäsenvaltion aikomus ei vaikuta siihen, onko kyseessä valtiontuki (ks. edellä 198 kohta). Toisaalta ilmoittaminen sellaisesta toimenpiteestä, joka voi tuottaa yritykselle etua, on perustamissopimuksessa määrätty keino, jonka avulla jäsenvaltiot voivat varmistua siitä, etteivät ne myönnä sääntöjenvastaista valtiontukea, ja yritykset puolestaan siitä, etteivät ne saa tällaista tukea. Koska erityinen verotusjärjestelmä kuitenkin oli yleisistä oikeussäännöistä poikkeava menetelmä elinkeinoveron kantamiseksi ja se koski kahta yritystä, ei voitu ennakolta sulkea pois valtiontuen mahdollisuutta. On kuitenkin kiistatonta, ettei komissiolle ilmoitettu erityisestä verotusjärjestelmästä. Tässä yhteydessä on syytä muistuttaa, että jos kyseessä eivät ole poikkeukselliset olosuhteet, silloin, kun tukea myönnetään ilmoittamatta sitä ennalta komissiolle, jolloin se on EY 88 artiklan 3 kohdan nojalla sääntöjenvastainen, tuensaaja ei voi kyseisellä hetkellä perustellusti luottaa siihen, että tuki on myönnetty sääntöjenmukaisesti (ks. vastaavasti edellä 254 kohdassa mainitut yhdistetyt asiat Demesa ja Territorio Histórico de Álava v. komissio, tuomion 45 kohta).

277 Kuten komissio neljänneksi huomauttaa, luottamuksensuojan myöntämiselle asetetut edellytykset vaihtelevat tapauskohtaisesti. Näin ollen se seikka, että komissio myönsi France Télécomin voivan vedota kyseiseen periaatteeseen päätöksen 2006/621 tekemiseen johtaneessa asiassa, ei sinänsä ole merkityksellinen sen suhteen, voiko France Télécom nauttia luottamuksensuojaa nyt käsiteltävänä olevassa asiassa.

278 Viidenneksi Ranskan tasavallan väite, jonka mukaan komissiolla ei ollut asiassa vakiintunutta päätöksentekokäytäntöä, on myös hylättävä. Vaikka tällaisen käytännön puuttuminen näytettäisiinkin toteen, ei siitä olisi tukea väitteelle, jonka mukaan kantajat voivat perustellusti olettaa, ettei erityinen verotusjärjestelmä ole valtiontukea.

279 Edellä esitetystä seuraa, että kantajien väitteitä ei voida hyväksyä ja että Ranskan tasavallan esittämä neljäs kanneperuste ja France Télécomin esittämän neljännen kanneperusteen ensimmäinen osa on näin ollen hylättävä.

7. *Mahdollisuus määrätä suuruudeltaan epämääräinen tuki takaisin perittäväksi ja oikeusvarmuuden periaatteen noudattaminen*

Asianosaisten lausumat

280 France Télécom huomauttaa neljännen kanneperusteensa toisessa osassa, että tuen takaisinperiminen edellyttää, että on mahdollista määritellä tarkasti yhteismarkkinoille soveltumattoman tuen määrä, ja katsoo takaisinperittävän summan hypoteettisuuden olevan ristiriidassa oikeusvarmuuden periaatteen kanssa.

281 France Télécom toteaa, että oikeusvarmuuden periaatetta ei voida rajoittaa koskemaan tuensaajan perustellun luottamuksen syntymisen edellytyksiä (edellä 249 kohdassa mainittu asia Salzgitter v. komissio) ja että oikeusvarmuuden periaate edellyttää, että kaikki sellaiset hallintotoimet, joilla on oikeusvaikutuksia, ovat selkeitä ja täsmällisiä, jotta asianomainen voi saada riittävän varmasti tiedon oikeuksistaan ja velvollisuuksistaan ja ryhtyä asianmukaisiin toimenpiteisiin (asia C-279/95 P, Langnese-Iglo v. komissio, tuomio 1.10.1998, Kok., s. I-5609, 78 kohta). Näin ollen komission olisi tämän periaatteen mukaisesti pitänyt toimittaa Ranskan tasavallalle sellaiset tiedot, joiden avulla se olisi voinut suuremmitta vaikeuksitta määrittää palautettavan tuen määrän ja etenkin vahvistaa tekijän, jonka avulla voidaan määritellä France Télécomin saamien kilpailua rajoittavien etujen suuruus (asia 70/72, komissio v. Saksa, tuomio 12.7.1973, Kok., s. 813, Kok. Ep. II, s. 117; asia 102/87, Ranska v. komissio, tuomio 13.7.1988, Kok., s. 4067, 33 kohta ja asia C-480/98, Espanja v. komissio, tuomio 12.10.2000, Kok., s. I-8717, 25 kohta).

282 France Télécomin mukaan komissio on kuitenkin vain määritellyt ohjeellisen vaihteluvälin täsmentämättä takaisin perittävän tuen määrän laskemiseen tarvittavia tekijöitä. Näin ollen riidanalaisella päätöksellä ei sen mielestä voida katsoa olevan selviä ja täsmällisiä oikeusvaikutuksia, mikä loukkaa oikeusvarmuuden periaatetta.

283 Näin ollen France Télécomin mukaan on osoittautunut mahdottomaksi laskea tarkasti erotusta France Télécomin vuotta 2003 edeltäviltä vuosilta maksamien elinkeinoveromaksujen ja niiden verojen välillä, jotka France Télécomin olisi pitänyt maksaa, jos sitä olisi verotettu yleisten oikeussääntöjen edellyttämällä tavalla.

284 France Télécomilla ei nimittäin ole käytettävissään toimintokohtaisesti eriytettyä kustannuslaskelmaa veropohjien jakamiseksi kuntakohtaisesti; ensimmäiset käytettävissä olevat tiedot koskevat vuotta 2001, jota yleisen verokoodeksin 1467 A §:n mukaan käytetään viitejaksona vuodelta 2003 maksettavan veron vahvistamiseksi (ks. 21 kohta edellä). France Télécomilla on noin 19 000 toimipaikkaa, joissa on tapahtunut merkittäviä muutoksia vuosina 1991–2000, ja siksi vuotta 2001 edeltäneitä vuosia koskevien veropohjien jakaminen on käytännössä mahdotonta.

285 Lisäksi siitä, ettei veropohjia voida jakaa sen laskemiseksi, kuinka paljon veroja France Télécomin olisi normaalisti pitänyt maksaa, aiheutui France Télécomin mukaan myös se, ettei voida määrittää paikallisesti sovellettavia todellisia verokantoja, jotka eivät myöskään ole enää saatavilla. Näin ollen komissiolle toukokuussa 2003 ilmoitetut määrät perustuivat vuosilta 1994–1999 France Télécomin keskimääräiseen valtakunnalliseen verokantaan, joka oli laskettu ekstrapoloimalla lineaarisesti se painotetusta keskimääräisestä valtakunnallisesta verokannasta.

286 France Télécomin mukaan heinäkuussa 2004 toimitetut tiedot osoittautuvat luotettavammiksi, sillä ne on vahvistettu France Télécomin vuodelta 2003 yleisten oikeussääntöjen mukaan maksaman tosiasiallisen määrän perusteella, mutta sitä edeltäviltä vuosilta osalta nämäkin tiedot perustuivat ekstrapoloimalla saatuun fiktiiviseen uudelleenmäärittelyyn.

287 France Télécom katsoo, että näiden seikkojen takia Ranskan tasavalta pystyi hallinnollisen menettelyn aikana toimittamaan ainoastaan ohjeellisia ja hyvin likimääräisiä tietoja, mistä komissiolle oli asianmukaisesti ilmoitettu. Lisäksi viranomaiset ottivat tämän huomioon, mikä käy ilmi komission jäsenten kollegion riidanalaisen päätöksen tekemiseen johtaneen kokouksen kokouspöytäkirjasta. Näin ollen France Télécomin mukaan on mahdotonta laskea tarkasti sen edun määrää, jonka sen oletetaan saaneen riidanalaisessa päätöksessä määriteltyjen tekijöiden perusteella. Komissio olikin päätöksissä 2003/216 ja 2006/621 päätellyt, että koska sen yksilöimien tukien määrää oli mahdotonta laskea, ei niiden takaisinperintää voitu määrätä.

288 Komissio väittää ensinnäkin, että se voi vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan pelkästään todeta tukien palauttamisvelvollisuuden ja jättää kansallisten viranomaisten huoleksi laskea palautettavien summien täsmällinen määrä.

289 Lisäksi komissio katsoo, ettei tiettyjen kirjanpitotietojen puuttuminen ole este tuen takaisinperinnälle silloin, kun tuki voidaan määrittää tarkasti. Riidanalaisessa päätöksessä kyseinen tuki oli määritelty täsmällisesti verotuksen eroksi, joka vastaa erotusta sen elinkeinoveron, jota France Télécom olisi maksanut yleisten oikeussääntöjen mukaan, ja sen vuosina 1994–2002 maksamien tosiasiallisten verojen välillä. Kyseessä olevan tuen tarkan määrän laskeminen ei komission mielestä vaikuta riidanalaisen päätöksen lainmukaisuuteen, vaan liittyy päätöksen täytäntöönpanovaiheeseen, joka perustuu EY 10 artiklassa tarkoitettuun komission ja jäsenvaltioiden väliseen lojaalin yhteistyön velvoitteeseen.

290 Tässä suhteessa voidaan komission mielestä ensinnäkin todeta, että ekstrapolaatiomenetelmän käyttö saatavilla olevien tietojen pohjalta oli hyväksyttävää. Ranskan tasavalta oli sitä paitsi käyttänyt kyseistä menetelmää hallinnollisen menettelyn yhteydessä ja päätynyt kahdenlaisiin tuloksiin, joiden perusteella riidanalaisessa päätöksessä määritettiin se ohjeellinen vaihteluväli, jonka rajoissa takaisin perittävä määrä on.

291 Komissio katsoo, että komission jäsenten kollegio otti kyseisten määrien ohjeellisuuden asianmukaisesti huomioon (komission pöytäkirja (2004) 1667 lopullinen, 19. ja 20.7.2004, 20.1 kohta, s. 34), ja näin ollen termi ”noin” lisättiin riidanalaisen päätöksen johdanto-osan 59 perustelukappaleeseen 19.1.2005 päivätyllä oikaisulla (K(2005) 75 lopullinen), ja oikaisu annettiin samana päivänä tiedoksi Ranskan tasavallalle.

292 Toiseksi komission mukaan ei voida vakavasti väittää, että niiden verojen määrää, joka France Télécomin olisi yleisten oikeussääntöjen mukaan pitänyt maksaa, oli mahdotonta määrittää.

293 Ensinnäkin Ranskan viranomaiset olivat komission mielestä nojautuneet perättäin kahdenlaisiin tietoihin, jotka oli esitetty 15.5.2003 ja 29.1.2004 ja jotka niiden mukaan riittävän luotettavasti osoittivat, ettei France Télécom saanut etua vuosina 1991–2002. Vasta ymmärrettyään, että komissio aikoi kieltäytyä hyväksymästä perustetta, joka koski France Télécomille vuosilta 1991–1993 määrätyn kiinteämääräisen maksun ja vuosien 1994–2002 erityisestä verotusjärjestelmästä johtuvan verotuksen eron välistä kompensoimista, Ranskan tasavalta oli komission mukaan ensimmäisen kerran todennut, etteivät sen arviot olleet luotettavia.

294 Täysin perusteettomia ovat komission mukaan myös väitteet, joiden mukaan käytettävissä ei olisi tarvittavia tietoja niiden elinkeinoveromaksujen määrittämiseksi, jotka France Télécomilta olisi tavanomaisesti pitänyt kantaa vuosilta 1994–2002.

295 Komission mukaan on epätodennäköistä, että France Télécom ei tuntisi riittävän tarkasti varojensa maantieteellistä sijaintipaikkaa ajalta, jossa on kyse lähimenneisyydestä. Niitä verokantoja, joista kyseisinä vuosina päättivät ne paikallisyhteisöt, joiden alueella France Télécomilla oli toimipaikkoja, koskevat tiedot ovat julkisia, ja niiden häviäminen on komission mukaan täysin käsittämätöntä.

Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta

296 Ensinnäkin on syytä muistaa, että vastauksena kysymyksiin, jotka ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin esitti Ranskan tasavallalle, tämä ilmoitti edellä 93 kohdassa mainitussa asiassa komissio vastaan Ranska annetun tuomion takia peruuttavansa viidennen kanneperusteensa, jossa se oli väittänyt, että se, että kyseessä olevan tuen tarkkaa määrää on mahdotonta laskea, on este tuen takaisinperintävelvoitteen täytäntöönpanolle ja että se oli ryhtynyt riidanalaisen päätöksen 2 artiklan väliaikaiseen täytäntöönpanoon. Näin ollen ainoastaan France Télécomin esittämät väitteet otetaan huomioon.

297 Vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan komissio ei ole velvollinen ilmoittamaan lainvastaisen tuen takaisinperinnästä tekemässään päätöksessä palautettavan tuen täsmällistä määrää. Yhteisön oikeudessa nimittäin vaaditaan tältä osin ainoastaan se, että yhtäältä lainvastaisesti myönnettyjen tukien takaisinperimisellä on palautettava aikaisempi tilanne ja että toisaalta tämän palauttamisen on tapahduttava kansallisessa oikeudessa säädettyjä menettelytapoja noudattaen, kunhan kansallisen oikeuden soveltamisella ei aiheuteta haittaa yhteisön oikeuden ulottuvuudelle ja tehokkuudelle (ks. edellä 184 kohdassa mainittu asia Ladbroke Racing v. komissio, tuomion 187 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

298 Riittää siis, että takaisin perittävän tuen määrä voidaan päätöksessä olevat tiedot huomioon ottaen laskea suuremmitta vaikeuksitta (edellä 281 kohdassa mainittu asia Ranska v. komissio, tuomio 13.7.1988, 33 kohta).

299 Komissio voi siten tyytyä toteamaan kyseessä olevan tuen takaisinmaksuvelvoitteen ja jättää kansallisten viranomaisten tehtäväksi palautettavan tuen tarkan määrän laskemisen, etenkin kun laskutoimitus edellyttää sellaisten vero- tai sosiaaliturvajärjestelmien huomioon ottamista, joiden yksityiskohtaisesta soveltamisesta on säädetty kansallisessa lainsäädännössä (edellä 281 kohdassa mainittu asia Espanja v. komissio, tuomio 12.10.2000, 26 kohta ja edellä 184 kohdassa mainittu asia Ladbroke Racing v. komissio, tuomion 188 kohta).

300 Vaikka komissiolla on vapaus olla ilmoittamatta takaisin perittävän tuen tarkkaa määrää, se ei silti voi jättää noudattamatta oikeusvarmuuden periaatetta, joka edellyttää, että kaikki hallintotoimet, joilla on oikeusvaikutuksia, ovat selviä ja täsmällisiä, jotta asianosaiset voivat ilman epävarmuutta saada tiedon oikeuksistaan ja velvollisuuksistaan ja ryhtyä toimenpiteisiin (edellä 281 kohdassa mainittu asia Langnese-Iglo v. komissio, tuomion 78 kohta).

301 Nyt esillä olevassa asiassa on syytä muistaa, että komissio on ilmoittanut riidanalaisen päätöksen johdanto-osan 59 perustelukappaleessa, että kyseessä olevan tuen määrä on noin 798 miljoonaa–1,14 miljardia euroa. Tästä seuraa, että 798 miljoonan euron määrää on pidettävä takaisin perittävän tuen vähimmäismääränä riidanalaisen päätöksen 2 artiklan mukaisesti. Valtiontukea koskevan päätöksen päätösosa on näet erottamaton osa sen perusteluja, joten päätöstä on tulkittava ottamalla tarvittaessa huomioon sen tekemiseen johtaneet perustelut. Koska määrät, joista kyseessä olevan tuen vaihteluväli muodostuu, eivät ole ohjeellisia, riidanalainen päätös sisältää asianmukaiset tiedot, joiden avulla Ranskan tasavalta voi itse määrittää suuremmitta vaikeuksitta takaisin perittävän tuen lopullisen määrän (ks. vastaavasti edellä 87 kohdassa mainittu asia komissio v. Ranska, tuomion 31–40 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

302 Toisaalta kyseessä oleva tuki on riidanalaisen päätöksen johdanto-osan 42 perustelukappaleessa määritelty tarkalleen ottaen seuraavasti: France Télécomin ”tosiasiallisesti maksaman elinkeinoveron ja sen määrän, joka FT:n olisi pitänyt yleisten oikeussääntöjen mukaan maksaa 1 päivän tammikuuta 1994 ja 1 päivän tammikuuta 2003 välisenä aikana, erotus”.

303 Toisaalta komissio on riidanalaisen päätöksen johdanto-osan 54–60 perustelukappaleessa esitellyt Ranskan tasavallan sille hallinnollisen menettelyn yhteydessä toimittamat arviot ja vahvistanut näiden tietojen perusteella kyseessä olevan tuen määrän. Näin tehdessään komissio on perustellusti osoittanut, että nyt käsiteltävässä asiassa käytettyjen tuen määrän arviointiin liittyvien menetelmien kaltaiset menetelmät, olivat hyväksyttäviä, koska jäsenvaltio ja France Télécom eivät voineet tehdä tarkkaa laskelmaa France Télécomin saamasta edusta.

304 Koska näin ollen takaisin perittävän tuen määrä voitiin laskea riidanalaisessa päätöksessä olevien tietojen perusteella suuremmitta vaikeuksitta, komissio saattoi ilmoittaa kyseisen päätöksen johdanto-osan 59 ja 60 perustelukappaleessa, että Ranskan viranomaiset määrittävät takaisin perittävän tuen tarkan määrän saman päätöksen täytäntöönpanovaiheessa.

305 Tästä seuraa, että France Télécom ei voi perustellusti väittää, että tuen takaisinperintävelvoite loukkaa oikeusvarmuuden periaatetta sen vuoksi, että kyseessä olevan tuen määrää on mahdotonta laskea. Näin ollen France Télécomin neljännen kanneperusteen toinen osa on hylättävä.

8. *Vanhentumissääntöjen soveltaminen*

Asianosaisten lausumat

306 Kolmannessa kanneperusteessaan Ranskan tasavalta ja France Télécom muistuttavat, että asetuksen N:o 659/1999 15 artiklan mukaan komission toimivaltuuksiin periä tuki takaisin sovelletaan kymmenen vuoden vanhentumisaikaa ja että vanhentumisaika alkaa päivästä, jona tuki on myönnetty tuen saajalle joko yksittäisenä tukena tai tukiohjelmaan kuuluvana tukena.

307 Sekä Ranskan tasavalta että France Télécom kiistävät komission arvion, jonka mukaan kyseessä olevat tuet olisi myönnetty tukiohjelmaan kuuluvana tukena ja vanhentumisaika alkaisi France Télécomille myönnetyn ensimmäisen tuen varsinaisesta maksupäivästä, toisin sanoen 1.1.1994.

308 Ranskan tasavalta ja France Télécom katsovat sen sijaan, että oikeusvarmuuden periaatteen mukaisesti vanhentumisaika alkaa siitä päivästä, jolloin kyseessä oleva toimenpide otettiin käyttöön sitovalla oikeudellisella toimella, toisin sanoen 2.7.1990, jolloin julistettiin ja tuli voimaan laki 90-568, jonka 21 §:ssä säädetään selvästi ja täsmällisesti France Télécomiin vuodesta 1994 lähtien sovellettavista verotusta koskevista erityisistä menettelytavoista. Tämän väitteen tueksi ne esittävät kuusi perustetta.

309 Ensinnäkin Ranskan tasavallan ja France Télécomin mukaan komissio katsoo, että jäsenvaltiot rikkovat EY 88 artiklan 3 kohtaan perustuvaa velvollisuuttaan ilmoittaa uusista tuista, kun ne hyväksyvät tukea koskevan sitovan oikeudellisen toimen, riippumatta siitä, onko tukia lainkaan maksettu.

310 Toiseksi oikeuskäytännössä vahvistetaan kantajien mukaan myös uusien tukien ilmoittamista koskeva komission menettely (asia T-109/01, Fleuren Compost v. komissio, tuomio 14.1.2004, Kok., s. II-127, 74 kohta).

311 Kolmanneksi se seikka, että myönnetyksi väitetty tuki myönnettiin vuosittain, ei kantajien mukaan vaikuta vanhentumisajan laskemiseen, sillä asetuksessa N:o 659/1999 ei ole sellaista sääntöä, joka olisi verrattavissa kilpailusääntöjen jatketun rikkomisen yhteydessä sovellettavaan sääntöön.

312 Neljänneksi kantajat katsovat, että lain 90-568 verotussäännöksissä ei ole kyse valtiontukisäännöissä tarkoitetusta tukiohjelmasta, sillä järjestelmä koski vain yhtä yritystä, se pantiin täytäntöön yhdellä valtion toimenpiteellä, johon ei myöskään tehty muutoksia ennen sen kumoamista, se ei myöskään edellyttänyt myöhempiä täytäntöönpanotoimenpiteitä eikä sen tarkoituksena ollut myöntää etua yritykselle.

313 Viidenneksi kantajat katsovat, että asetuksen N:o 659/1999 15 artiklassa säädetään, että vanhentumisaika alkaa siitä päivästä, jolloin tuki on ”myönnetty”, eikä siitä päivästä, jolloin se on ”maksettu” ja että tämä koskee kaikkia kielitoisintoja (esim. espanjaksi ”concedido”, englanniksi ”granted”, saksaksi ”gewährt” ja italiaksi ”vienne concesso”). Lisäksi 15 artiklan sanamuoto eroaa sanamuodosta, jota käytetään saman asetuksen 14 artiklassa, jonka mukaan koron laskeminen aloitetaan siitä päivästä alkaen, jolloin tuki ”on ollut käytössä”. Sen päivän huomioon ottaminen, jona tuki periaatteessa myönnetään, noudattaisi siten periaatteessa komission päätöksentekokäytäntöä (valtiontuesta, jonka Ranska on myöntänyt Scott Paper SA:lle / Kimberly-Clarkille, 12.7.2000 tehty komission päätös 2002/14/EY (EYVL 2002, L 12, s. 1)), joka on vahvistettu ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen oikeuskäytännössä (edellä 254 kohdassa mainittu asia Scott v. komissio).

314 Kuudenneksi komission väite, jonka mukaan tuki on katsottava myönnetyksi sinä päivänä, josta alkaen se voidaan laskea, aiheuttaa Ranskan viranomaisten ja France Télécomin mukaan oikeudellista epävarmuutta, koska tämän teorian perusteella ei voida määritellä mitään tiettyä päivämäärää.

315 Ranskan viranomaiset ja France Télécom väittävät kuitenkin, että ensimmäinen komission esittämä tietopyyntö on päivätty 28.6.2001, toisin sanoen yli kymmenen vuotta 2.7.1990 jälkeen. Koska kyseessä olevan tuen takaisinperintä on vanhentunut, riidanalainen päätös on kantajien mielestä tällä perusteella kumottava.

316 Vastauksessaan Ranskan tasavalta kiistää komission vastineessa siteeratun oikeuskäytännön merkityksen, eikä Ranskan tasavallan mielestä ole merkityksellistä myöskään selvittää, oliko kyseessä oleva tuki asetuksen N:o 659/1999 15 artiklan soveltamisesta riippumatta voimassa olevaa tukea. Ranskan viranomaiset lisäävät, että komission teoria, jonka mukaan tukiohjelman yhteydessä on syytä erottaa toisistaan yhtäältä se päivämäärä, jolloin tukea koskeva oikeudellinen sitova toimi tehtiin, ja toisaalta se päivämäärä, josta tuki voidaan laskea, ei ole perusteltu eikä käy ilmi asetuksen N:o 659/1999 15 artiklasta.

317 Komissio kiistää nämä väitteet.

Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta

318 Asetuksen N:o 659/1999 15 artiklan 1 kohdan mukaan komission toimivaltuuksiin periä tuki takaisin sovelletaan kymmenen vuoden vanhentumisaikaa.

319 Saman asetuksen 15 artiklan 2 kohdassa säädetään seuraavaa:

”Vanhentumisaika alkaa päivästä, jona sääntöjenvastainen tuki on myönnetty tuen saajalle joko yksittäisenä tukena tai tukiohjelmaan kuuluvana tukena. Sääntöjenvastaista tukea koskevat komission toimet tai jäsenvaltion komission pyynnöstä toteuttamat toimet keskeyttävät vanhentumisajan. Vanhentumisaika alkaa uudelleen kunkin keskeytyksen jälkeen. Vanhentumisaikaa laskettaessa ei oteta huomioon aikaa, jona komission päätös on Euroopan yhteisöjen tuomioistuimen käsiteltävänä.”

320 Edellä mainituista asetuksen N:o 659/1999 15 artiklan 2 kohdan säännöksistä seuraa, että vanhentumisaika alkaa siitä päivästä, jona tuki, jonka komissio on määrännyt perittäväksi takaisin, voidaan katsoa myönnetyksi, toisin sanoen, kun tuen myöntäminen riippuu sitovista oikeudellisista toimista, vanhentumisaika alkaa näiden toimien antamispäivästä (edellä 310 kohdassa mainittu asia Fleuren Compost v. komissio, tuomion 74 kohta; ks. myös vastaavasti edellä 254 kohdassa mainittu asia Scott v. komissio, tuomion 3 ja 57 kohta).

321 Käsiteltävänä olevassa asiassa Ranskan tasavalta ja France Télécom katsovat, että sitova oikeudellinen toimi, jolla kyseessä oleva tuki myönnettiin, on laki 90-568, joka on päivätty 2.7.1990. Vanhentumisaika olisi siis päättynyt 1.7.2000, eivätkä mitkään komission toteuttamat toimenpiteet keskeyttäneet vanhentumisaikaa, sillä ensimmäinen Ranskan tasavallalle osoitettu tietopyyntö on päivätty 28.6.2001.

322 Riidanalaisen päätöksen johdanto-osan 42 perustelukappaleessa komissio on kuitenkin määritellyt valtiontukea merkitsevän edun seuraavasti: ”[France Télécomin] tosiasiallisesti maksaman elinkeinoveron ja sen määrän, joka [France Télécomin] olisi pitänyt yleisten oikeussääntöjen mukaan maksaa 1 päivän tammikuuta 1994 ja 1 päivän tammikuuta 2003 välisenä aikana, erotus”. Komissio ei siis katsonut kyseessä olevan tuen muodostuneen France Télécomiin sovellettavista erityisistä verosäännöksistä, vaan verotuksen erosta, joka on niiden elinkeinoveromaksujen, jotka yrityksen olisi pitänyt yleisten oikeussääntöjen mukaan maksaa, ja sen määrän, jonka se tosiasiallisesti maksoi siihen sovellettavien erityisten verotussäännösten nojalla, erotus (ks. edellä 201 kohta).

323 Elinkeinoveron vuotuisuuden takia (ks. edellä 202 kohta) France Télécomin mahdollisesti saama etu riippui kuitenkin joka vuosi siitä, maksoiko France Télécom erityisen verotusjärjestelmän mukaan vähemmän elinkeinoveromaksuja kuin se olisi maksanut yleisten oikeussääntöjen mukaan. On aiheellista todeta, että tämäkin kysymys riippui erityisen verotusjärjestelmän ulkopuolisista seikoista ja erityisesti niillä alueilla, joissa France Télécomilla oli toimipaikkoja, paikallisyhteisöjen vuosittain päättämien verokantojen tasosta.

324 Tästä syystä kyseessä olevaa tukea ei voida katsoa myönnetyksi asetuksen N:o 659/1999 15 artiklan 2 kohdassa tarkoitetulla tavalla ennen vuotta 1994, sillä silloin tehtiin sitovat oikeudelliset toimet, joiden perusteella voitiin ensimmäisen kerran todeta, että kyse on verotuksen erosta. Tässä suhteessa kantajien väitettä ei voida hyväksyä, sillä niissä tapauksissa, joissa oikeudellisella toimella perustetaan myöhemmin sovellettava erityisjärjestelmä, se tarkoittaisi vanhentumisajan alkamista sellaisesta päivämäärästä,

jonka hetkellä on mahdotonta varmasti ratkaista, onko erityisjärjestelmässä kyse edusta, joka voisi olla valtiontukea.

325 Näin ollen asetuksen N:o 659/1999 15 artiklan 2 kohdassa säädetty vanhentumisaika ei ollut päättynyt 28.6.2001, jolloin Ranskan tasavallalle esitettiin tietopyyntö. Vanhentumisaika alkoi siis kulua uudelleen kyseisenä päivänä, eikä ollut päättynyt 2.8.2004, riidanalaisen päätöksen tekopäivänä.

326 Tästä seuraa, että Ranskan tasavallan ja France Télécomin esittämä kolmas kanneperuste on hylättävä.

327 Kaikesta edellä esitetystä seuraa, ettei yhtään kantajien kanneperustetta voida hyväksyä ja sen takia kantajien vaatimukset, joissa vaaditaan riidanalaisen päätöksen kumoamista, on hylättävä.

Oikeudenkäyntikulut

328 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen työjärjestyksen 87 artiklan 2 kohdan mukaan asianosainen, joka häviää asian, velvoitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut, jos vastapuoli on sitä vaatinut. Koska Ranskan tasavalta ja France Télécom ovat hävinneet asian, ne on velvoitettava korvaamaan oikeudenkäyntikulut komission vaatimusten mukaisesti.

Näillä perusteilla

ENSIMMÄISEN OIKEUSASTEEN TUOMIOISTUIN (kolmas jaosto)

on ratkaissut asiat seuraavasti:

1) Kanteet hylätään.

2) Ranskan tasavalta ja France Télécom SA velvoitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

Azizi Cremona Frimodt Nielsen

Julistettiin Luxemburgissa 30 päivänä marraskuuta 2009.

Allekirjoitukset

Sisällys

Asiaa koskevat oikeussäännöt . . . . . II - 4324

1. Valtiontukeen sovellettavat säännöt . . . . . II - 4324

2. Komission päätösten tekemistä koskevat säännöt . . . . . II - 4329

Tosiseikat . . . . . II - 4331

1. France Télécomin perustaminen . . . . . II - 4331

2. France Télécomin elinkeinoverovelvollisuus . . . . . II - 4332

Yleinen elinkeinoverojärjestelmä . . . . . II - 4332

France Télécomiin sovellettavat säännöt . . . . . II - 4334

Yleisten oikeussääntöjen mukaisen verovelvollisuuden periaate . . . . . II - 4334

Kiinteämääräinen maksu . . . . . II - 4334

Erityinen verotusjärjestelmä . . . . . II - 4335

3. Hallinnollinen menettely . . . . . II - 4336

4. Riidanalainen päätös . . . . . II - 4339

Asian käsittelyn vaiheet ja asianosaisten vaatimukset . . . . . II - 4348

Oikeudellinen arviointi . . . . . II - 4351

1. Yhteenveto kumoamisperusteista . . . . . II - 4351

2. Komission päätöksentekoa koskevien sääntöjen noudattaminen . . . . . II - 4352

Asianosaisten lausumat . . . . . II - 4352

Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta . . . . . II - 4355

3. Ranskan tasavallan puolustautumisoikeuksien kunnioittaminen . . . . . II - 4360

Asianosaisten lausumat . . . . . II - 4360

Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta . . . . . II - 4361

4. France Télécomin menettelyllisten oikeuksien kunnioittaminen . . . . . II - 4364

Asianosaisten lausumat . . . . . II - 4364

Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta . . . . . II - 4365

5. Valtiontuen olemassaolo . . . . . II - 4367

Asianosaisten lausumat . . . . . II - 4367

Verojärjestelmän yleiseen rakenteeseen liittyvien oikeuttamisperusteiden olemassaolo . . . . . II - 4367

Kiinteämääräisen maksun luonne . . . . . II - 4368

France Télécomiin kaudella 1991–2002 sovelletun verotusjärjestelmän jakamaton luonne . . . . . II - 4371

Kompensaation välttämättömyys . . . . . II - 4372

Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta . . . . . II - 4376

Edun olemassaolo . . . . . II - 4376

– Mahdollisuus tarkastella erityistä verotusjärjestelmää erillään kiinteämääräisestä maksusta . . . . . II - 4378

– Kompensaation mahdollisuus . . . . . II - 4380

– Verotuksen eron olemassaolo . . . . . II - 4383

Perusteleminen verojärjestelmän johdonmukaisuudella . . . . . II - 4385

6. Luottamuksensuojan periaatteen soveltaminen . . . . . II - 4389

Asianosaisten lausumat . . . . . II - 4389

Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta . . . . . II - 4393

7. Mahdollisuus määrätä suuruudeltaan epämääräinen tuki takaisin perittäväksi ja oikeusvarmuuden periaatteen noudattaminen . . . . . II - 4399

Asianosaisten lausumat . . . . . II - 4399

Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta . . . . . II - 4403

8. Vanhentumissääntöjen soveltaminen . . . . . II - 4405

Asianosaisten lausumat . . . . . II - 4405

Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta . . . . . II - 4408

Oikeudenkäyntikulut . . . . . II - 4410